

Jaardocument 2018

STICHTING RIJKSmuseum**TWENTHE**

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum **29 MAART 2019**

Behorende bij briefnr. **642** d.d. **29.3.19**
paraaf

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum **29 MAART 2019**

paraaf

STICHTING RIJKSmuseumTWENTHE

Inhoud

Akkoordverklaring Raad van Toezicht	5
Bericht van de Raad van Toezicht	7
Bestuursverslag	9
Activiteiten & bereik	31
Financiële verantwoording	32
Balans per 31 december 2018	
Categoriale exploitatierekening over 2018	
Categoriale en functionele exploitatierekening over 2018	
Kasstroomoverzicht	
Personeel en vrijwilligers	
Toelichting	
Specificatie van posten op de balans	
Toelichting op de categoriale exploitatierekening	
Toelichting op de categoriale en functionele exploitatierekening	
Overzicht huisvestingslasten	
Resultaatbestemming 2018	
Rapportage WNT	
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	

Rijksmuseum Twenthe
Lasondersingel 129-131
7514 BP Enschede
053 2012099
info@rijksmuseumtwenthe.nl
www.rijksmuseumtwenthe.nl

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 29 MAART 2019

paraaf

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

Akkoordverklaring Raad van Toezicht

Het bestuursverslag 2018 van Stichting Rijksmuseum Twenthe is goedgekeurd in de vergadering van de Raad van Toezicht van de Stichting Rijksmuseum Twenthe op 25 maart 2019.

Raad van Toezicht

Drs. J.W. Boomkamp (voorzitter)

Mr. Dr. E. Helder

Mr. G.J. Jansen

Mevrouw Drs. J. Kiers

Mevrouw I. Kleinsman

Directeur

Drs. K.A. Odding

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 29 MAART 2019

paraaf

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

Bericht van de Raad van Toezicht van Stichting Rijksmuseum Twenthe en Stichting Museum TwentseWelle (De Museumfabriek)

De verdeling van de verantwoordelijkheden tussen de Raad van Toezicht en het bestuur is schriftelijk vastgelegd en inzichtelijk gemaakt. De musea hanteren de principes van de Governance Code Cultuur, waarbij de Raad van Toezicht zich verder ontwikkelt, leert en professionaliseert. Daarbij bewaken wij, gegeven een relatief kleine organisatie, de balans tussen de invulling van de rollen van de Raad voor Toezicht en de organisatie.

De Raad van Toezicht ziet toe op de kwaliteit, de strategie, de prestaties en de bedrijfsvoering van het concern, alsook op het goed functioneren van de directeur-bestuurder. De Raad van Toezicht maakt gebruik van diverse overlegorganen, contactmomenten en netwerkbijeenkomsten die hen in staat stelt om toezicht te houden op de hele organisatie vanuit een juiste balans tussen betrokkenheid en afstand.

Jaarlijks evalueert de Raad van Toezicht haar eigen functioneren en dat van het bestuur. In februari heeft het functioneringsgesprek met de directeur plaatsgevonden en in december heeft de Raad van Toezicht haar eigen functioneren geëvalueerd.

Na de ingrijpende, financiële, organisatorische en inhoudelijke veranderingen die in de jaren 2015 t/m 2017 zijn gerealiseerd was 2018 een jaar van nieuwe plannen maken. In het verslagjaar zijn de eerste voorbereidingen getroffen voor de nieuwe cultuurnotaperiode en de beleidsplannen die daarvoor geschreven moeten worden. In de loop van 2019 moeten die plannen definitief geschreven worden, ter beoordeling door onder meer de Raad voor Cultuur in het vroege voorjaar van 2020. In februari 2018 werd duidelijk dat de BankGiroLoterij de ambitieuze plannen van TwentseWelle en daarmee deels ook van Rijksmuseum Twenthe, met een forse bijdrage gaat ondersteunen. Die plannen, onder de noemer De Museumfabriek, leidden in het verslagjaar tot een naamswijziging van TwentseWelle naar De Museumfabriek. De realisatie van al die plannen, zoals het Twentelab, de Wunderkammer en de voorbereidingen voor een groot aantal inhoudelijke projecten vroegen veel van de aandacht van de organisatie en ook van de Raad van Toezicht. In meerdere opzichten was 2018 een jaar van consolidatie, na de sterke groei in de voorgaande jaren.

Op 1 januari 2018 is de nieuwe organisatiestructuur van de twee gezamenlijke musea officieel ingevoerd. Ook is per die datum het nieuwe Managementteam van start gegaan met daarin de hoofden van de vier afdelingen (Publiek, Twentelab, Service & Development en Bedrijfsvoering), onder leiding van de directeur-bestuurder. Nadat ze eerder de rollen van directeur a.i. voor Museum TwentseWelle en daarna adjunct-directeur voor de beide musea had ingevuld was Helma Hoving in het verslagjaar Hoofd/kwartiermaker van de afdeling Service & Development. Op 1 maart 2019 zal Helma Hoving de organisatie definitief verlaten. Als Raad van Toezicht willen wij haar heel hartelijk bedanken voor de belangrijke bijdragen die zij in de afgelopen jaren heeft geleverd aan de transformatie van niet één maar twee musea.

De Raad van Toezicht vergaderde in het verslagjaar zesmaal: 26 maart, 23 april, 2 juli, 27 augustus, 10 september en 19 november. In de vergadering van 2 juli is uitgebreid gesproken over de museale strategie. De andere bijeenkomsten waren reguliere vergaderingen waarin vele inhoudelijke, organisatorische en financiële onderwerpen werden besproken. In de vergadering van 26 maart werd de jaarrapportage 2017 van RMT behandeld, in de vergadering van 23 april de jaarrapportage van De Museumfabriek, in de vergadering van 19 november de plannen voor 2019 alsmede de jaarbegroting 2019.

De Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek kent een auditcommissie. Deze is drie keer bij elkaar geweest ter voorbereiding op de vergaderingen met de financiële jaarstukken en de jaarbegrotingen. De Raad van Toezicht is zeer betrokken bij de ontwikkelingen aangaande de verwerving van het schilderij van Constable. Daarnaast heeft een delegatie van de Raad van Toezicht tweemaal overleg gevoerd met de Ondernemingsraad/Personeelsvertegenwoordiging van de beide musea.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 29 MAART 2019

paraaf

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

Op 2 juli 2018 is de heer Marc Altink vanwege het eindigen van zijn tweede termijn (bij De Museumfabriek/TwentseWelle) teruggetreden als lid van de Raad van Toezicht van beide musea. Omdat de heer Geert Jansen in 2019 zal terugtreden is eind 2018 begonnen met de werving van twee nieuwe leden van de Raad. Naar verwachting zullen in de eerste vergadering van 2019 twee nieuwe leden toetreden tot de Raad.

De Raad van Toezicht van Stichting Rijksmuseum Twenthe
voor deze de voorzitter, Wim Boomkamp

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 29 MAART 2019

paraaf

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

Bestuursverslag jaarrapportage 2018 RMT en DMF

De musea van de verbeelding

Sinds medio 2016 - toen Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek (toen nog Museum TwentseWelle) intensief gingen samenwerken - programmeren de beide musea vanuit één visie en één missie. Museum TwentseWelle en Rijksmuseum Twenthe bestuderen, presenteren en stimuleren de menselijke verbeelding. *Want het is de verbeelding waarmee we vorm en betekenis geven aan onze wereld.*

TwentseWelle heeft zich in de afgelopen drie jaren ontwikkeld tot een veelzijdig museum voor families, liefhebbers en professionals waar de menselijke verbeelding in de volle breedte gepresenteerd wordt. Rijksmuseum Twenthe is een kunstmuseum dat beschouwelijk is en dat belangrijke tentoonstellingen organiseert voor een landelijk publiek. In TwentseWelle draait het om de kennis, het experiment en het meedoen. Rijksmuseum Twenthe stelt de intuïtie van de kunstenaar centraal. Eén visie en één missie, maar wel twee sterk verschillende formules en doelgroepen.

Omdat de twee musea zo nauw met elkaar samenwerken en omdat ze elkaar inhoudelijk, organisatorisch én qua publieksbereik zo goed aanvullen is besloten om één inhoudelijke jaarrapportage voor de twee musea gezamenlijk te schrijven. In de tekst is duidelijk aangegeven welk museum welke prestatie leverde. En wanneer iets een prestatie is van beide musea dan is dat ook vermeld. De financiële verantwoording is uiteraard verschillend voor de beide musea.

Ruimte voor verbeelding

Met de keuze voor de verbeelding sluiten de musea aan bij de historische en actuele kwaliteiten in de Twentse regio. Twente is getransformeerd van een industriële naar een creatieve samenleving. De musea staan hier middenin. Ze vormen een strategische pijler voor de ontwikkeling van een toekomstbestendig en sociaal- en cultureel-inclusief Twente. Door de verbeelding te stimuleren bieden de musea extra kansen aan Twente om zich als een innovatieve, high tech regio te profileren.

Verheugend is het daarom dat de in 2018 geformuleerde Twentse cultuurvisie de titel 'Ruimte voor verbeelding' heeft meegekregen. Deze cultuurvisie is geschreven onder leiding van een ambtelijke stuurgroep uit de drie grotere Twentse gemeentes, in samenspraak met vertegenwoordigers van tientallen Twentse cultuurinstellingen. De twee bijzondere kwaliteiten van Twente - enerzijds rust, ruimte en traditie en anderzijds ondernemerschap en innovatie - worden in hun samenhang geanalyseerd en met concrete maatregelen gestimuleerd. De beide musea gaan deze breed gedragen cultuurvisie in de komende jaren praktisch invulling geven, samen met de partners in de regio.

Een nieuwe naam

De transformatie van Museum TwentseWelle naar een museum waar het gaat over de creërende mens die gebruik maakt van de natuurlijke mogelijkheden die ons gegeven zijn, heeft in 2018 geleid tot een naamswijziging. Museum TwentseWelle werd De Museumfabriek. Met die naam geeft het museum uitdrukking aan de wens om een museum te zijn waar het draait om creativiteit en om doen en meedoen door iedereen. Grote in 2018 gerealiseerde projecten, zoals Frankenstein en De Tijdelijke Textieldrukkerij, laten zien hoe De Museumfabriek de relatie onderzoekt tussen het natuurlijke en het culturele. In de in oktober geopende Makerspace konden en kunnen bezoekers (families, liefhebbers en schoolklassen) aan het werk met de inzichten die ze opdeden in de tentoonstellingen. Van een traditioneel museum waar de bezoeker een veelal passieve consument is heeft het museum zich in het afgelopen jaar ontwikkeld tot een plek waar het draait om leren en om creativiteit. De komende jaren zal De Museumfabriek deze koers intensief voortzetten met de realisatie van het innovatieve Twentelab (een voor liefhebbers toegankelijk collectie- en kenniscentrum); de realisatie van een ambitieuze collectiepresentatie (de zogenoemde Wunderkammer met circa 25 kleinere tentoonstellingen) en de nadruk op heel veel activiteiten.

Kunst als spiegel en als tijdmachine

Voor Rijksmuseum Twenthe is beeldende kunst een spiegel van de samenleving. Aan de hand van de beeldende kunst door de eeuwen heen kunnen we verhalen vertellen over de ontwikkelingen in ons denken, in onze opvattingen. Kunst biedt daarmee niet alleen een reflectie op het heden maar heeft ook iets van een tijdmachine waardoor we terug in de tijd kunnen kijken. Dat inzicht leidde in 2018 niet alleen tot meerdere

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

wisseltentoonstellingen waarin belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen werden verteld maar ook tot een nieuwe collectiepresentatie over 'de menselijke conditie in al zijn tweeslachtigheid'. Voor de collectiepresentatie 'Ars longa, vita brevis' vroegen wij negen hedendaagse kunstenaars om rond een specifiek thema een eigen kabinet in te richten door een selectie te maken uit onze omvangrijke collectie en daar één of meer eigen werken aan toe te voegen. Die werken zijn verworven voor de collectie waardoor de samenhang binnen de collectie weer een nieuwe dimensie heeft gekregen. Samen vertellen die negen kabinetten het verhaal van de menselijke conditie, van de geboorte tot de dood. Rijksmuseum Twenthe wil met deze en andere tentoonstellingen historische ontwikkelingen en filosofische vraagstukken op een voor brede publieksgroepen toegankelijke wijze aan de orde stellen. Ontspannen genieten van prachtige kunst voor wie dat zoekt en verdiepende informatielagen voor wie daar behoefte aan heeft.

Samen een divers bereik

Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek geven elk dus op geheel eigen wijze vorm en inhoud aan de gemeenschappelijke missie en visie van de menselijke verbeelding. Waar De Museumfabriek mensen uit alle lagen van de (vooral regionale) samenleving letterlijk aan het werk zet om creatief te zijn daar stelt Rijksmuseum Twenthe ook verdiepende vragen voor mensen uit heel het land die reflecteren op de grote vragen van het leven. Samen willen de twee musea kansrijken en kansarmen bereiken, jong en oud, nationaal en regionaal, wit en zwart.

En dat leidde in 2018 tot een gezamenlijk bereik van 88.828 bezoekers; 44.546 individuele bezoekers bij De Museumfabriek en 54.372 bij Rijksmuseum Twenthe. Samen bereikten we nog eens 33.828 leerlingen in RCE-verband.

Verwerving schilderij van John Constable

Rijksmuseum Twenthe in Enschede heeft in 2018 een schilderij van de Britse kunstenaar John Constable gekocht. Het schilderij werd aangeboden door de Londense kunsthandel Simon Dickinson. Het werk past uitstekend in de collectie van het museum en de verwerving is een belangrijke toevoeging aan de Collectie Nederland.

Na onderhandelingen over de prijs (vastgesteld op ca € 2,9 miljoen) en met een bijdrage van de Vereniging Rembrandt en een toezegging van het Nationaal Aankoopfonds van het ministerie van OCW samen met het Mondriaan Fonds was er voldoende basis ontstaan om tot de aankoop over te gaan.

Het museum heeft aan de betalingsverplichtingen voldaan, hetgeen door de verkopende partij (voor circa € 2,5 miljoen) wordt betwist. Het museum is in afwachting van de uitkomst van het geschil.

Vanwege de lopende IT-onderzoeken en de juridische procedure kan Rijksmuseum Twenthe op dit moment geen verdere informatie geven. Daarom zullen buiten deze verklaring geen nadere mededelingen worden gedaan.

Een 'herordende' organisatie

Op 1 januari 2018 gingen de wijzigingen in de organisatie, zoals die zijn voorbereid in 2017, van start. Sindsdien kent de gezamenlijke organisatie van Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek vier afdelingen. Samen met de directeur-bestuurder maken de vier afdelingshoofden deel uit van het managementteam. Voor de afdeling publiek is dat Nikki Olde Monnikhof; voor de afdeling Twentelab (collectie en kennis) is dat Edwin Plokker; voor de afdeling bedrijfsvoering René Koning en voor de afdeling Commerciële zaken (Service en development) is dat Helma Hoving op interim-basis. Helma Hoving die sinds de zomer van 2015 in verschillende rollen betrokken is geweest bij de reorganisatie van Museum TwentseWelle en daarna de integratie van beide musea, was bereid nog een jaar langer te blijven om als kwartiermaker de nieuwe afdeling Commerciële Zaken te leiden. Op 1 januari 2019 is Frans Schuitemaker in dienst getreden als opvolger van Helma Hoving. Helma zal de organisatie per 1 maart 2019 verlaten. Mede namens alle medewerkers en vrijwilligers wil ik Helma op deze plek heel hartelijk bedanken voor de grote bijdrage die zij in de afgelopen jaren heeft geleverd aan beide musea. Vanuit een intense betrokkenheid bij de organisatie en haar medewerkers en met vaste hand heeft zij mede vormgegeven aan een professionele, museale organisatie in het oosten van het land.

Arnoud Odding

Directeur Stichting Rijksmuseum Twenthe en Stichting TwentseWelle (De Museumfabriek)

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

1. Mensen

1.1 Samen inclusief

Met twee sterk verschillende museumprofielen bereiken de twee musea samen een uiterst divers publiek. Zowel qua achtergrond, sociaal demografisch als ook geografisch. We vinden het van groot belang dat iedereen welkom is en zich verbonden voelt met de twee musea in Enschede. De inwoners, bedrijven, toeristen, nieuwkomers worden allemaal in de gelegenheid gesteld om de musea te bezoeken én om binnen de musea een rol te spelen als werknemer of vrijwilliger.

Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek gaan continu samenwerkingen aan en bouwen aan een rijke community. Daarmee zijn ze samen steeds meer *een inclusief museum* met het vermogen verschillende doelgroepen te bereiken: jong en oud, liefhebber en professional, Museumkaarthouder en natuurliefhebber, schoolklas en individu. Dat komt door een bijzondere infrastructuur die tot uiting komt in het rijke activiteitenprogramma dat in beide musea plaatsvindt. Het doel van alle activiteiten is het stimuleren van de verbeelding bij de bezoeker - het nadenken over hoe en waarom, het verzinnen van nieuwe mogelijkheden, het faciliteren van nieuwsgierigheid. In Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek draait het om de mensen.

Rijksmuseum Twenthe heeft als hoofdgroep de traditionele museumbezoeker met de museumkaart. De bezoekers komen in hoge mate vanuit andere delen van het land naar het museum. Daarnaast ontvangen we veel schoolklassen zowel vanuit Enschede als ver daarbuiten.

De Museumfabriek is een laagdrempelig museum met vooral bezoekers uit de regio (straal max 80 KM). Het profiel van deze bezoekers is zeer divers. Onze centrale doelgroepen zijn: ouders en/of grootouders met kinderen, liefhebbers, scholen en professionals.

1.2 Yin en yang

Rijksmuseum Twenthe heeft in de loop van ongeveer 90 jaar een heel diverse collectie kunstwerken verworven van voornamelijk West-Europese oorsprong, van de late middeleeuwen tot het begin van de 21e eeuw. Die collectie wordt gebruikt om zogenoemde 'historische kantelmomenten' te belichten. Telkens worden deze historische ontwikkelingen verbonden met actuele vragen.

De Museumfabriek is het museum van en voor Twente, met zijn hightech maakindustrie, technische universiteit, hogeschool en ROC. Een plek tussen wereldwijd geïnformeerd en regionaal verbonden. Het is een plek voor iedereen die onze wereld probeert te begrijpen.

Het leidende beginsel voor de programmering van De Museumfabriek is 'de samenhang der dingen', ofwel de relatie tussen cultuur en natuur, tussen wetenschap en technologie, tussen educatie en ondernemerschap en tussen heden, verleden en toekomst. De Museumfabriek is een museum waar iedereen mee kan doen. Hier zijn de - vooral uit de regio afkomstige - bezoekers actieve deelnemers in plaats van passieve consumenten. Deelnemers die nieuwe ideeën opdoen, creatief zijn, die er met de collecties werken en die er hun eigen activiteiten organiseren.

1.3 Doelgroepen

In 2018 bedienden Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek vijf belangrijke doelgroepen: de ervaren museumbezoekers (Museumkaarthouders), families, liefhebbers, educatieve groepen en professionals.

De ervaren museumbezoekers

De ervaren museumbezoekers vormen het grootste publiek bij Rijksmuseum Twenthe. Het zijn mensen van meestal boven de 55 jaar, breed geïnteresseerd in de beeldende kunst en veelal in het bezit van een Museumkaart. Ze zijn vaak hoger opgeleid en komen vanuit heel Nederland (en in mindere mate uit het buitenland) voor de kunsttentoonstellingen naar Enschede. In Rijksmuseum Twenthe bezit ruim 75% van de bezoekers de Museumkaart; 65% van alle bezoekers komt van buiten Overijssel.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

Families

Families zijn vooral voor De Museumfabriek een belangrijke doelgroep. De Museumfabriek is dan ook bij uitstek een laagdrempelig familiemuseum waar iedereen méé kan doen. Een plek waar leren, spelen en creativiteit hand in hand gaan en een plek waar verleden, heden en toekomst moeiteloos met elkaar worden verbonden. Een museum dat zich richt op ouders en hun kinderen. Dat blijkt ook uit de cijfers: 43% van de bezoekers van De Museumfabriek is tussen de 35 en 54 jaar.

Liefhebbers

Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek hebben samen een groot aantal collecties met oneindig veel onderzoeks- en tentoonstellingsmogelijkheden. Rond alle deelverzamelingen zijn liefhebbers en vrijwilligers actief. Deze doelgroep bestaat uit (veelal wat oudere) mensen met heel specifieke interesses. Met hen werken we aan de collectie en aan een groot aantal activiteiten voor een breed publiek. Iedereen is wel ergens kenner of liefhebber van. In Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek binden we de mensen met hun interesses aan ons museum. De liefhebbers zijn een belangrijk deel van de community rond het museum.

Educatieve groepen

Beide musea bieden uitstekende kansen op het educatieve vlak. Niet alleen om te vertellen over het verleden maar vooral ook om verbinding te maken met de toekomst. Als we weten hoe we vroeger vormgaven aan onze toekomst, dan biedt dat inspiratie voor hoe kinderen daar nu mee om kunnen gaan. De tentoonstellingen en collectiepresentaties in de beide musea vormen de inhoudelijke kern van de educatieve programma's.

Alle onderwijsprogramma's voor het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs worden ontwikkeld binnen Roombeek Cultuurpark Educatie.

Professionals

Twente is een technische regio met vele honderden innovatieve bedrijven en Enschede is een technische stad met ruim 30.000 studenten aan hogescholen en universiteit die zich voornamelijk op techniek en de nieuwe creatieve beroepen richten. Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek willen ook deze technisch-creatieve professionals mee laten doen. Bedrijven kregen in 2018 daarom toegespitste, exclusieve previews van en rondleidingen door tentoonstellingen. Daarnaast werden de voorbereidingen getroffen voor de *Academie van Verbeelding*, een verdiepende programmalijn voor professionals.

1.4 Publieksprofiel Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek

In 2018 is hard gewerkt om beide musea duidelijker te positioneren met meer aandacht voor de regio. Het streven is om in 2019 nog meer bezoekers uit het oostelijk deel van Nederland te bereiken. In het verlengde daarvan zetten we in op het vergroten van herhalingsbezoeken en om het "andere" museum te bezoeken.

Bezoekersprofiel Rijksmuseum Twenthe

Bezoekers van Rijksmuseum Twenthe zijn vaak verrast door de hoge kwaliteit van de tentoonstellingen en het bijzondere gebouw. Het museum wordt door het publiek geprezen om de ambitieuze tentoonstellingen en verrassende hoogwaardige collectie. Men waardeert de sfeer, de intimiteit en de gastvrijheid van het personeel. De waardering van bezoekers aan Rijksmuseum Twenthe is 8,4 gemiddeld. Online waardering is: Facebook 4,5 (uit 5); Google 4,3 (uit 5); Tripadvisor 4,0 (uit 5); Zoover 8,9 (uit 10).

Het aandeel van Museumkaart (MK) bezoekers is bij Rijksmuseum Twenthe hoog, 74% van de bezoeker komt met Museumkaart, 35,3% van de bezoekers komt uit Overijssel.

Digitaal museum Rijksmuseum Twenthe

Het digitaal museum van Rijksmuseum Twenthe is een waardevolle toevoeging op het fysieke museum. Bezoekers kunnen digitaal de collectie raadplegen maar er worden ook digitale tentoonstellingen gepresenteerd in aanvulling met de tentoonstellingen in de twee musea.

Ruim 129.000 paginaweergaves en 83.030 unieke bezoekers op het digitaal museum. Het digitaal museum is eind 2017 'geopend'.

Bezoekersprofiel De Museumfabriek

Een eigen onderzoek tijdens de zomervakantie laat zien dat het herhaalbezoek van grootouders met kleinkinderen erg hoog is. Herhaalbezoek wordt voor 80% door deze doelgroep gerealiseerd.

VOOR WAARMERKINGSDOELINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

Het zomerprogramma *Griezelige Insectenshow* is gewaardeerd met een 7,9 en de *Makerspace* met een 8,5. *Museumkids* beoordeling in 2018: 8,6 (uit 10). Online waardering: Facebook 4,3, Google 4,0, Tripadvisor 4,0 (allen uit 5)

36% van de Museumkaart-bezoekers gaat ook naar Rijksmuseum Twenthe. Slechts 7% van de Museumkaarthouders komt voor een herhaalbezoek. Zij bezoeken het museum met name in het weekend.

Opmerkelijke ontwikkelingen bezoekers:

Het websitebezoek is iets afgenomen. Dit is veroorzaakt door het aangescherpte beleid van Google Grants. De campagne *De Zomerspelen* in Roombeek heeft het goed gedaan en bracht meer dan 44.700 bezoeken op De Museumfabriek site in één maand.

1.5 Speciale marketingcampagnes

In samenwerking met de Museumvereniging is samengewerkt aan *The Golden Hour* tijdens de Nationale Museumweek om de Millennials aan te spreken. Millennials konden gratis een concert van de populaire rapper Sevn Alias bijwonen in De Museumfabriek en het Scheepvaartmuseum en zich tegelijkertijd laten inspireren door de museale pronkstukken van de musea. Aanwezigen konden onder andere zelf aan de slag, een VR-experience beleven, dansen op de beats van Zwarte Koffie. Het bezoek werd gewaardeerd met een 7,6. Toch bleek bij zowel het Scheepvaartmuseum als De Museumfabriek dat het lastig is om de Millennial te bereiken. De campagne rondom *The Golden Hour* heeft wel een miljoenenbereik gerealiseerd.

De naamswijziging van TwentseWelle naar De Museumfabriek werd door een speciale campagne bekendgemaakt. Een film "Een nieuw museum in Enschede" bracht het publiek de boodschap. Daarnaast werd een speciale krant uitgegeven waarin de naam en 'het nieuwe museum' gepresenteerd werden aan relaties en publiek.

In de zomer werd een museumkrant "Zomer in Roombeek" gepubliceerd. Alle activiteiten in twee musea voor de zomermaanden op een rij. Deze campagne werd ondersteund in de maanden mei en juni met een 'insectmobiel' waarmee in de regio scholen, campings en evenementen werden bezocht.

In het najaar vond de opening plaats van de nieuwe Makerspace, het BankGiroLoterij Auditorium, het vernieuwde Museumcafé en de receptie en de tentoonstelling *De Tijdelijke Textieldrukkerij*. Dit alles werd mogelijk gemaakt door een extra projectbijdrage van de BankGiroLoterij die De Museumfabriek in 2018 ontving.

1.6 Het netwerkmuseum – bouwen aan een community

In 2016 en 2017 is diepgaand nagedacht over de verdere groei van de community rond de beide musea. Doel van die groei is het vergroten van het maatschappelijk en financiële draagvlak voor de musea in de regio én daarbuiten. In 2018 heeft dit geleid tot een aantal belangrijke veranderingen. Het gehele netwerk van de musea is opnieuw gestructureerd en er wordt volop gewerkt aan een herziene communicatieaanpak en programmering voor de diverse groepen.

Meest in het oog springend is de professionalisering van de vriendenstructuur door de opheffing van de twee vriendenverenigingen en de integratie met het museum. De vrienden zijn geen lid meer van een onafhankelijke vereniging maar hebben de status van donateur van de Stichting Roombeek Musea Fonds. De musea hebben nu samen ruim 2.000 vrienden.

Een andere belangrijke bijdrage is de introductie van de familiejaarkaart eind 2017. Dit heeft in 2018 geleid tot maar liefst 1.600 nieuwe leden!

Naast familiemembers zijn er vrienden, speciale vrienden en weldoeners. Op de verschillende niveaus in het netwerk worden up-selling en cross-selling activiteiten gepland in 2019. Dit zal ook in samenwerking met netwerkorganisaties en bestaande commissies - gerelateerd aan de musea - uitgevoerd worden.

In 2019 is er een actieve programmering voor vrienden met aan het museum gerelateerde thema's maar ook over bijv. bijzondere schenkingen en nalatenschap.

De businessclub is omgevormd tot een kring van Weldoeners. De programmering voor hen is vernieuwd, de zichtbaarheid versterkt en aantal nieuwe leden is licht toegenomen. In 2019 zal het werven van nieuwe leden een belangrijk doel zijn.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

weldoeners en het verbinden van het bedrijfsleven een speerpunt worden en een steeds belangrijkere rol krijgen in de marketing en communicatie van de twee musea. De website, de activiteiten (samen met derden) en bezoek aan het museum zijn de bronnen om een aanzienlijke groei te realiseren in development.

1.7 Samenwerkingen

Het samengaan van Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek is het mooiste voorbeeld van samenwerking tussen musea. De twee musea zijn met elkaar verbonden door vanuit één visie en één samengestelde organisatie te werken en de programmering gezamenlijk te ontwikkelen. Het totale concept wordt gepresenteerd onder de noemer "Musea van de Verbeelding".

Uiteraard is er naast deze samenwerking een veelheid aan samenwerkingen met derden gerealiseerd; op lokaal, nationaal en internationaal niveau. Ons educatieaanbod (Roombeek Cultuurpark Educatie) is een voorbeeldstellende samenwerking van drie culturele organisaties die een cultureel onderwijsaanbod creëren voor Enschede, Twente en over de grens. Ook met andere onderwijsaanbieders zoals ROC, Saxion, Aki/Artez en Universiteit Twente is een hechte samenwerking op het vlak van kennis en activiteiten. Het Makerfestival, het Gogbot Festival, de Introductieweek studenten, Xperimenta en de Jeugd Universiteit zijn daar voorbeelden van.

De Museumfabriek heeft met de 6 grote internationale tech-bedrijven in Almelo samengewerkt in het project *Hightech week Almelo*. Deze samenwerking verwachten we in 2019 verder uit te kunnen breiden met activiteiten in het museum.

Een andere vorm van samenwerkingen is die met de kleinere musea in de regio op het vlak van kennisdeling, het beschikbaar stellen van bruiklenen en het delen van technische/IT faciliteiten.

1.8 Organisatie

De museumorganisatie heeft in 2017 – 2018 een ingrijpende transitie doorgemaakt. De samenwerking van de twee musea heeft geleid tot het opzetten van één organisatie voor de twee musea. Het Management Team is in het voorjaar 2018 nieuw samengesteld en de functieprofielen voor alle medewerkers en vrijwilligers zijn vernieuwd. In december 2018 is de laatste vacature in het Management Team ingevuld en daarmee is de herordening van de organisatie volbracht.

Medewerkers van De Museumfabriek zijn per 1 januari 2019 overgaan naar de Museum CAO waardoor er uniformiteit in arbeidsvoorwaarden is gerealiseerd voor de gehele organisatie.

Er is een kleine vaste kern van medewerkers aangevuld met flex contracten en bijna 200 vrijwilligers waarin geslacht, leeftijd en achtergrond evenwichtig is verdeeld. Er is een actief HR-beleid met aandacht voor diversiteit en mobiliteit. Er is ingezet op verjonging van de medewerkers en er is een bredere culturele achtergrond aanwezig in de organisatie. Er zijn meer jongeren en ook met name meer vrouwelijke vrijwilligers met een niet westerse achtergrond gestart in het afgelopen jaar. Er is intern gewerkt aan een opener cultuur, minder hiërarchisch met meer dialoog en transparantie naar iedereen. De organisatie heeft een actief stagebeleid op diverse niveaus, meeloopstagiaires VO, MBO en HBO stagiaires. Jaarlijks zijn er gemiddeld 4 tot 10 stagiaires.

Overig

Er is regelmatig overleg met de Ondernemingsraad (OR) en Personeelsvertegenwoordiging (PVT), de relatie tussen directie en OR/PVT is goed.

De relatie met de Raad van Toezicht is uitstekend, kritisch en opbouwend.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

2. Activiteiten

2.1 De musea van de verbeelding

Twaalf jaar geleden telde Enschede een drietal musea. Het Natuurmuseum, Museum Jannink en Rijksmuseum Twenthe. Daarnaast was er het Van Deinse Instituut, nauw gelieerd aan de Oudheidkamer Twente. Het Van Deinse Instituut, Museum Jannink en het Natuurmuseum fuseerden tot Museum TwentseWelle in de Enschedese wijk Roombeek. Ook de Oudheidkamer gaf zijn historische collectie in langdurig bruikleen aan het nieuwe museum dat het historische verhaal van Twente ging vertellen. In de zomer van 2008 opende het museum in een drietal ingrijpend verbouwde pakloosden die de vuurwerkramp van mei 2000 hadden doorstaan. Enschede telt nu nog twee musea: een kunstmuseum (Rijksmuseum Twenthe) en een museum over natuur, techniek en regionale historie (TwentseWelle).

In de jaren na de opening werkten Rijksmuseum Twenthe en TwentseWelle steeds meer samen met de cultuurpartners in Roombeek. TwentseWelle, Rijksmuseum Twenthe en Tetem voegden medio 2015 bijvoorbeeld hun drie educatieve afdelingen samen, met kwalitatieve en kwantitatieve groei tot gevolg. En in 2016 gingen Rijksmuseum Twenthe en TwentseWelle samen: het zijn nog altijd twee musea, maar er is één organisatie, één directie en één Raad van Toezicht. Beide musea delen sindsdien hun missie:

Van alle kwaliteiten die wij bezitten is de verbeelding de meest menselijke. Het is de verbeelding die ons verhalen vertelt, een verleden creëert, waarden vormt, kunstwerken schenkt en houvast biedt. In een tijd waarin alles razendsnel verandert en waarin oude zekerheden wankelen is de verbeelding, meer dan ooit, van groot belang. De musea bestuderen, presenteren en stimuleren de menselijke verbeelding. Want het is de verbeelding waarmee we vorm en betekenis geven aan onze wereld.

Museum TwentseWelle maakte in 2018 een grote verandering door. De nieuwe koers van het museum leidde in mei tot een naamsverandering: TwentseWelle werd De Museumfabriek. Onder deze naam transformeert het museum tot een plek waar mensen mee kunnen doen, waar ze elkaar ontmoeten en waar ze graag en vaak terugkeren. De nadruk ligt, nog meer dan eerder, op een rijk activiteitenprogramma voor families, scholieren, liefhebbers en professionals.

Vanuit beide musea worden veel activiteiten aangeboden die leiden tot een grote diversiteit aan bezoekers. Naast de traditionele bezoekers bieden we wekelijks een speciaal aanbod voor ouderen o.a. in samenwerking met de MuseumplusBus en ouderenorganisaties in de regio. Er zijn diverse samenwerkingen met de Universiteit, Saxion en het bedrijfsleven om studenten in het museum te ontvangen. Samen met de Bibliotheek en taalopleidingen komen "nieuwkomers" in de regio de musea bezoeken. In 2018 is een samenwerking met de Synagoge gerealiseerd met de tentoonstelling "Dansen met de vijand".

De samenwerking met jonge professionals en bedrijfsleven wordt vanaf 2019 actief in een nieuwe programmering aangeboden onder de titel *Academie van Verbeelding*.

2.2 Tentoonstellingen in Rijksmuseum Twenthe

De Aard der Dingen

5 november 2017 - 25 maart 2018

doelgroepen: ervaren museumbezoekers en educatieve groepen

samenwerkingspartner: De Museumfabriek

De Aard der Dingen was een grote groepstentoonstelling met werk van negen hedendaagse tekenaars: Emmy Bergsma, Aline Eras, Hanneke Francken, Anouk Griffioen, Roos Holleman, Kinke Kooi, Arno Kramer, Hans de Wit en Sigrid van Woudenberg, en vormde samen met de tentoonstellingen 'De Snuffelaer - Otto Marseus von Schrieck' en 'Van nul- tot duizendpoot' de manifestatie 'Schepselen' waarin de beide musea nauw samenwerkten.

De schilder is van het grote gebaar; met enkele trefzekere verfstreken weet hij zijn onderwerp te vatten op het doek. De tekenaar, daarentegen, zoekt het in het kleine. Hij bestudeert en analyseert de dingen. Met zijn

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

potlood of krijt tast hij de werkelijkheid af en vangt hij het universele in de details, dat wil althans het cliché. Maar voor veel clichés geldt dat ze een kern van waarheid bevatten. Daarom vormde dit idee, dat het tasten en inzoomen eigen is aan het tekenen, het uitgangspunt van de tentoonstelling *De Aard der Dingen*.

De Snuffelaer, Otto Marseus von Schrieck

5 november 2017 - 11 maart 2018

doelgroepen: ervaren museumbezoekers, gezinnen, educatieve groepen

samenwerkingspartners: Staatliches Museum Schwerin, De Museumfabriek

Deze tentoonstelling was de allereerste over het werk van deze eigenaardige Hollandse meester, die als bijnaam 'de Snuffelaer' had.

Otto Marseus van Schrieck (ca. 1620-1678) was een pionier. Hij verwonderde zich om de flora en fauna van het leven laag bij de grond, met insecten, reptielen en slangen. Hij schilderde de bosgronden en daarmee introduceerde hij een nieuw genre, 'sottobosco', ofwel het bosgrondstilleven. Vóór hem was er vrijwel niemand die aandacht had voor de dieren die, zoals Aristoteles het ons had geleerd, het laagste op de ladder der natuur stonden, de scala naturae. Insecten, padden en hagedissen: het waren nuttelose schepselen die met verderf en vergankelijkheid werden geassocieerd. Vooral natuurlijk de slang, die als verrader in het paradijs onderaan de ordening van de natuur was komen te staan. Bij Otto Marseus van Schrieck krijgen juist deze beestjes, Gods 'minst geachte schepselen', een hoofdrol en zijn ze de blikvangers in zijn donkere, glubberige, maar beeldschone bostaferelen.

Paula Modersohn-Becker: tussen Worpswede en Parijs

8 april – 12 augustus 2018

doelgroepen: ervaren museumbezoekers, educatieve groepen

samenwerkingspartners: Von der Heydt-Museum Wuppertal, Kunsthalle Bremen, RCE

Samen met het Von der Heydt-Museum in Wuppertal, organiseerde RMT in het voorjaar van 2018 een tentoonstelling over Paula Modersohn-Becker (1876-1907) en de internationale invloeden op haar werk. Het centrale thema werd gevormd door tegenstrijdige verlangens: enerzijds een rustig gezinsleven in een kunstenaarskolonie in Worpswede; anderzijds het leven in het bruisende Parijs, hoofdstad van de moderne kunst. Tussen deze werelden in ontwikkelde zij zich tot de belangrijkste voorloper van het Duitse expressionisme. Dit verhaal werd in de tentoonstelling verteld aan de hand van ruim 50 schilderijen van Modersohn-Becker en tijdgenoten. Na afloop van de tentoonstelling in Enschede, reisde deze door naar Wuppertal. Daar was de tentoonstelling van 9 september 2018 t/m 24 februari 2019 te zien.

Bernard Heesen en de waanzin van de negentiende eeuw

8 april t/m 31 december 2018

doelgroep: ervaren museumbezoekers

Bernard Heesen is zonder twijfel de meest barokke en eigenzinnige glaskunstenaar van Nederland. In Rijksmuseum Twenthe toonde hij recent werk dat is geïnspireerd door wat vaak 'de lelijke tijd' is genoemd: de tweede helft van de 19de eeuw met al zijn neostijlen. In deze tentoonstelling draaide het om de invloed van deze 'waanzin van de 19de eeuw' op het werk van Heesen. Al het glas in de tentoonstelling ging terug op 19de-eeuwse gravures en bijna al het getoonde werk was door Heesen speciaal voor dit project gemaakt. Levensgrote prints van de gravures en encyclopedieën uit Heesens eigen verzameling brachten zijn wereld tot leven.

Lief & Leed – Hollandse families in voor- en tegenspoed

8 september 2018 t/m 6 januari 2019

doelgroepen: ervaren museumbezoekers, educatieve groepen

samenwerkingspartner: RCE

gastcuratoren: Rudi Ekkart, Claire van der Donk

In de tentoonstelling Lief en Leed. Hollandse families in voor- en tegenspoed liet Rijksmuseum Twenthe familieportretten zien die op het eerste gezicht realistisch lijken, maar waar iets curieus mee aan de hand blijkt te zijn. Na stilistische analyses of een studie naar de biografische gegevens die er over de familie

VOOR WAARMERKINGSCOELENDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

bekend zijn, blijken de portretten in deze tentoonstelling lang niet altijd zo waarheidsgetrouw. In het jaar waarin zij werd geschilderd telde het gezin bijvoorbeeld vijf kinderen, terwijl er zeven kindertjes zijn afgebeeld. In andere gevallen worden overleden familieleden als levende figuren voorgesteld.

Een van de hoogtepunten in de tentoonstelling was de hereniging van het beroemde Meisje in het blauw (Rijksmuseum, Amsterdam) met haar ouders. Alle drie werden zij omstreeks 1641 geschilderd door Johannes Cornelisz. Verspronck. Ook hier heeft als het ware een familietragedie plaatsgevonden toen het kwetsbare Meisje in het blauw in 1922 van haar ouders werd gescheiden. Moederziel alleen vertrok het meisje naar de eregalerij van het Rijksmuseum Amsterdam. Via enkele omzwervingen kwamen haar ouders in Rijksmuseum Twenthe terecht. Speciaal voor Lief & Leed werden vader, moeder en dochter vier maanden lang herenigd.

Ars longa, vita brevis
vanaf 24 juni 2018
doelgroepen: ervaren museumbezoekers, educatieve groepen
samenwerkingspartner: RCE

In de zomer van 2018 kreeg RMT een nieuwe collectiepresentatie: Ars longa, vita brevis ('de kunst is lang, het leven kort'), met als centrale thema 'de menselijke conditie'. Het museum heeft negen kunstenaars uitgenodigd om ieder een eigen zaal in te richten en daarbij gebruik te maken van de museumcollectie in relatie tot een nieuw of bestaand werk van de kunstenaar. Zo zijn er in totaal negen elkaar opvolgende kabinetten ontstaan waarin de kunstenaars met hun installaties het verhaal van 'La condition humaine' vertellen, de menselijke conditie in de 21ste eeuw. De negen kunstenaars die voor Ars longa, vita brevis een kabinet hebben ingericht zijn Bart Hess, L.A. Raeven, Berend Strik, Philip Vermeulen, Anne Wenzel, Peter Zegveld, Karin Arink (i.s.m. Renée Kool), Armando en Siliva B. Hun installaties volgen de verschillende fasen uit een mensenleven, beginnend met de begeerte en in de eerste zaal en eindigend met 'memento mori' in de laatste zaal. Ofwel het menselijk leven in negen episodes.

De Schatkamers
vanaf 24 juni 2018
doelgroepen: ervaren museumbezoekers, educatieve groepen
samenwerkingspartner: RCE

In De Schatkamers zijn hoogtepunten uit de eigen collectie te zien. Van Middeleeuwse altaarstukken en miniaturen tot 17de-eeuws keramiek, een overweldigende portrettengalerij en de prachtigste landschappen. De veelzijdigheid en rijkdom van de collectie van RMT is in zes schatkamers gepresenteerd: de middeleeuwen, landschappen, portretten, zilver en kunstnijverheid. Sinds de opening van het museum in 1930 is de collectie uitgegroeid tot een omvangrijke en diverse kunstverzameling, die vrijwel alle stromingen in de Westerse kunstgeschiedenis vertegenwoordigt, vanaf de middeleeuwen tot heden.

2.3 Kleine presentaties in Rijksmuseum Twenthe

Jop Horst
Van 15 april t/m 1 juli 2018 was in de galerij van RMT een presentatie te zien van tekeningen en enkele installaties van de Hengelse kunstenaar Jop Horst. De presentatie was een hommage aan Jop Horst, die in 2014 overleed. Gelijktijdig met de tentoonstelling in RMT was in Zaal Zuid in Hengelo een expositie van zijn werk te zien.

Luuk van Binsbergen
Tijdens de warme zomermaanden van 2018 was de binnentuin van Rijksmuseum Twenthe overgenomen door kunstenaar Luuk van Binsbergen (1987). Van Binsbergen maakt houten beelden uit boomstammen, met de kettingzaag als belangrijkste gereedschap.

In de binnentuin was een groot aantal sculpturen te zien, waarvan de meeste speciaal voor deze tentoonstelling waren gemaakt. Ook in een van de aangrenzende galerijen werd werk van hem getoond. Regelmatig kon het publiek hem in de museumtuin aan het werk zien.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

Kunsttafelen

samenwerkingspartner: Rotary Club Twente

Van 4 maart t/m 8 april 2018 exposeerden 26 Overijsselse kunstenaars in de galerij van Rijksmuseum Twenthe. In opdracht van Rotary Club Enschede bewerkten de kunstenaars ruwe betonnen tafeltjes tot prachtige kunstwerken. De tafeltjes zijn gemaakt door zorginstelling Humanitas Onder Dak en zijn door de kunstenaars verheven tot bijzondere creaties. Op zondag 8 april werden de 'kunsttafels' geveild in de Gobelinsaal. De opbrengst van de veiling werd gebruikt om jonge mantelzorgers in het zonnetje te zetten tijdens de Day of Dreams. De veiling was een groot succes!

2.4 Tentoonstellingen in De Museumfabriek

De droom van het vliegen

gehele jaar 2018

doelgroep: families, educatieve groepen

samenwerkingspartner: RCE

'De droom van het vliegen' gaat over de menselijke droom om los te komen van de aarde, om op eigen kracht door het luchtruim te suizen. Die droom achtervolgt ons al eeuwen. In deze tentoonstelling ontdekt men hoe het kan dat een vogel in de lucht blijft. Hoe rupsen het luchtruim kiezen door te transformeren tot vlinders met prachtige vleugels. Hoe de zaden van de esdoorn hun vleugeltjes uitzetten zodat de wind ze optimaal kan verspreiden. Maar ook ziet men het eerste gemotoriseerde vliegtuig, de beroemde zweefvlieger van Otto Lilienthal, de Human Birdwings van kunstenaar Floris Kaayk.

Van nul- tot duizendpoot

tot 31 januari 2018

doelgroep: families, educatieve groepen

samenwerkingspartners: RCE, Universiteitsmuseum Groningen, Universiteit Twente

Er is maar één soort 'voorwerp' dat in staat is zichzelf voort te bewegen over het aardoppervlak: dieren. Planten en bomen staan stil. Vuilniszakken, stoelen en kopjes koffie kunnen voortbewegen, maar niet op eigen kracht. Dieren - inclusief de mens - kunnen zichzelf wel op veel verschillende manieren voortbewegen. Lopend, zwemmend, vliegend, springend, kruipend, gravend...

'Van nul- tot duizendpoot' was een tentoonstelling die vertelde over de mechanieken van de natuur; over de botten en spieren van dieren en over hoe ze werken. 'Het mechanisch wereldbeeld' wordt geschetst. Want hoewel dieren - inclusief wij mensen - in oneindig veel verschijningsvormen bestaan, al onze skeletten gebruiken dezelfde bouwschema's. Dat werd getoond aan de hand van dierskeletten, van preparaten, van microscopische beelden, van modellen, van video en fotografie en van robots.

Frankenstein

vanaf 24 februari 2018

doelgroep: families, professionals, educatieve groepen

samenwerkingspartner: Rijksmuseum Boerhaave, Leiden

Wat betekent het om mens te zijn in de toekomst? Wat maakt ons tot mens? Is het ons bewustzijn? Het vermogen om te leren en te onthouden, om emotioneel te zijn? Of kunnen robots dat ook - uiteindelijk misschien wel beter dan wij? In *Frankenstein* werden deze ingrijpende vragen superconcreet. De tentoonstelling zoomde in op de ervaringen en de belevingswereld van de mens. Het werd inzichtelijk gemaakt hoe hersenen werken; hoe wij leren, herinneren en onthouden - en hoe een robot dat al dan niet doet. Ook het bewustzijn werd onder de loep genomen. Is het ons bewustzijn waardoor we anders zijn dan robots? Maar wat als de robot een eigen bewustzijn ontwikkelt? Staat onze toekomst dan op het spel of wordt die juist alleen maar mooier?

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

De Griezellige Insectenshow
7 juli t/m 3 september 2018
doelgroep: families

Is een insect een eng, kriebelig beest waar je echt niets aan hebt? Niets is minder waar. Insecten zijn overal en hebben een verbluffende schoonheid. Maar omdat ze klein zijn, zien we dat vaak niet. De Griezellige Insectenshow brengt daar verandering in en zoomt in op sprinkhanen, bijen, kevers, mieren, kakkerlakken, wandelende takken en bladeren en andere insecten.

Het museum was in de maanden juli en augustus een echt insectenparadijs. De Griezellige Insectenshow bestond uit twee delen. In de tentoonstellingsruimte maakte men kennis met prachtige, extreem uitvergroete foto's van insecten. In de doe-ruimte bewonderde men de levende insecten in hun terraria en hoe mieren leven in 'Ant City', een 3D-gangenstelsel met transparante looproutes en mierenarena's. Iedere dag waren er insectologen, die de bezoekers alles konden vertellen over de beestjes.

Dansen met de vijand
12 september 2018 t/m 19 mei 2019
doelgroep: families, ervaren museumbezoekers
samenwerkingspartner: Stichting Vrienden van de Synagoge Enschede, Stichting Roosje Glaser, Nationaal Monument Kamp Vught

De Museumfabriek vertelt, in deze bijzondere samenwerking met de Synagoge Enschede, het aangrijpende levensverhaal van Roosje Glaser (1914-2000). Een verhaal dat nooit bekend zou zijn geworden als het niet was opgeschreven door haar neef Paul Glaser (1947), woonachtig in Enschede. Tijdens een excursie naar Auschwitz ziet hij in een vitrine een koffer met daarop zijn eigen achternaam. Uiteindelijk zorgt deze gebeurtenis ervoor dat hij een boek besluit te schrijven over zijn tante Roosje en zijn geheime familiegeschiedenis. In Dansen met de vijand kruipt men in de huid van Roosje Glaser en beleeft men haar indrukwekkende levensverhaal door haar ogen.

Tijdelijke Textieldrukkerij
6 oktober 2018 t/m 1 juni 2019
doelgroep: families, liefhebbers, educatie
samenwerkingspartner: de Textielfactorij

Op 6 oktober 2018 werd de Tijdelijke Textieldrukkerij geopend in De Museumfabriek. In het fabrieksgedeelte, naast de (nog werkende) weefgetouwen is een expositie gemaakt met drie uitgangspunten. Ten eerste wordt een historisch overzicht gegeven van het bedrukken van textiel. Gelijktijdig worden de verschillende druktechnieken uitgelegd, met behulp van films, museale objecten en bijvoorbeeld voorbeelden van verfstoffen. Tenslotte is de expositie een samenwerking met de Textielfactorij. De Textielfactorij heeft Nederlandse kunstenaars laten samenwerken met en inspireren door Indiase kunstenaars en ambachtslieden. Dit heeft geleid tot werken, gemaakt met verschillende druktechnieken. Een selectie van deze werken, gemaakt onder de vlag van de Textielfactorij is te zien in de Tijdelijke Textieldrukkerij. Het onderwerp van de Tijdelijke Textieldrukkerij, het tonen en uitleggen van verschillende manieren om textiel te bedrukken leent zich uitstekend voor allerlei activiteiten en workshop. Vanaf de opening van de expositie is het mogelijk voor bezoekers van het museum om zelf aan de slag te gaan met allerlei druktechnieken. Ook kunnen geïnteresseerden kiezen uit een uitgebreide menukaart van allerlei workshops, waarbij er wekelijks meerdere workshops worden aangeboden. De activiteiten die bezoekers (van alle leeftijden) kunnen uitvoeren vergen veel begeleiding, maar zijn succesvol en worden zeer gewaardeerd. De workshops hebben een langere aanlooptijd nodig. De eerste maanden werd er te weinig ingetekend, zodat het minimumaantal deelnemers diverse keren niet gehaald werd. Vanaf december 2018 werden de workshops steeds beter ingetekend. De expositie loopt tot en met juni 2019. De meest succesvolle activiteiten en workshops zullen daarna een vaste plek krijgen in het activiteitenprogramma van De Museumfabriek.

STICHTING RIJKSMUSEUMTWENTHE

Twentsche Schilderijengalerij
vanaf 15 oktober 2017
doelgroep: ervaren museumbezoekers, liefhebbers
samenwerkingspartner: Oudheidkamer Twente

'De Twentsche Schilderijengalerij' is een prestatie in het auditorium die een blik werpt op het rijke verleden van deze regio. Het toont schilderijen uit de collecties van de Oudheidkamer Twente en De Museumfabriek.

Beelden van een industrieel verleden
vanaf 15 oktober 2017
doelgroep: ervaren museumbezoekers, liefhebbers

Als België zich in 1830 afscheidt van Nederland, besluit de Nederlandse regering de textielindustrie in het noorden een flinke impuls te geven. De lage lonen, het ruime arbeidspotentieel, de strategische geografische ligging én de bekendheid van bevolking met het spinnen en weven, doen de regering overtuigen om Twente te kiezen als ontwikkelingsgebied voor de textiel.

Al snel schieten de textielfabrieken als paddenstoelen uit de grond. Twente groeit uit tot het grootste industrieel centrum na Manchester. Ruim twintig procent van het bruto nationaal product wordt in Twente verdiend. Het is de Gouden Eeuw van Twente.

Maar de bloeiende industrie heeft ook een keerzijde. Duizenden menen - en ook kinderen - werken dag in, dag uit in de fabriek. De arbeidsomstandigheden zijn vaak slecht en de menen doen eentonig werk. Deze presentatie is een ter herinnering aan al die duizenden mensen.

2.5 Activiteiten DMF en RMT

Makerspace
vanaf 6 oktober 2018
doelgroep: families, liefhebbers, educatie

Gelijktijdig met de opening van de Tijdelijke Textieldrukkerij, op 6 oktober 2018, werd ook de Makerspace geopend. Vanaf 2016 was het dagelijks mogelijk voor bezoekers om te knutselen, altijd geïnspireerd op de tentoonstellingen die op dat moment te zien waren. Met de komst van de Textieldrukkerij zijn de activiteiten op een hoger niveau gebracht door een aantal verbouwingen. Het paviljoen in pakloods 3 kreeg een keuken- en afzuigvoorziening inclusief wasbakken en water aan- en afvoer, zodat deze ruimte geschikt gemaakt is voor activiteiten waarbij zaken verhit moeten worden en waarbij water noodzakelijk is. In de ruimte daarnaast staat een drietal 3D-printers, twee lasersnijders (één voor kunststof, één voor hout) en een foamcube (3D-printer voor schuim), alle inclusief afzuiginstallaties. Met deze apparaten is het (onder begeleiding) mogelijk om bijvoorbeeld stempels of patronen te maken, die vervolgens gedrukt kunnen worden op textiel. De apparatuur is uiteraard ook in te zetten voor andere ideeën. Zo zijn bijvoorbeeld alle 200 miniatuur-lampenkapjes van de fabrieksmaquette van Jannink geprint met deze 3D-printers.

Met de professionalisering van de Makerspace is de begeleiding van alle activiteiten is een stuk intensiever geworden, we zijn voortdurend op zoek naar vrijwilligers die én de apparatuur kunnen bedienen én die bezoekers willen begeleiden bij de verschillende drukactiviteiten.

Na afloop van de expositie Tijdelijke Textieldrukkerij zal er een nieuw programma gemaakt worden, waarbij zoveel mogelijk gebruik gemaakt wordt van de apparatuur van de Makerspace.

Vakantiefestivals
alle schoolvakanties
doelgroep: gezinnen

De Museumfabriek is bij uitstek een familiemuseum. Tijdens de schoolvakanties vinden festivals plaats, die de hele vakantie duren. Iedere dag worden extra activiteiten georganiseerd zoals workshops tekenen, doodles tekenen en robots maken. Ook in 2018 waren de vakantiefestivals - gehouden in de voorjaars-, mei-, zomer-, herfst- en kerstvakantie - een groot succes. Gezinnen uit de hele regio wisten het museum in groten getale te vinden.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

Salons en openingsfeesten
doelgroep: Museumvrienden, genodigden

Rijksmuseum Twenthe maakt (bijna) altijd een feest van de tentoonstellingsopeningen: honderden mensen genieten van lezingen, activiteiten en vertier in het thema van de nieuwe tentoonstelling. In 2018 werden rondom de opening van Paula Modersohn-Becker, *Ars longa vita brevis* en *Lief & Leed* succesvolle openingsfeesten georganiseerd.

Maker Festival Twente
26 & 27 mei
doelgroepen: families, educatie
samenwerkingspartners: Tetem, RCE

De Museumfabriek was in 2018 samen met Tetem kunstruimte co-producent van het Maker Festival Twente, een jaarlijks terugkerend evenement in en rondom het museum. Het festival zet makers en de maakindustrie in de schijnwerpers met een uitgebreid festivalprogramma. Het is een ontmoetingsplaats voor alle leeftijden en iedereen die gelooft dat maken de toekomst heeft!

Het MFT van zaterdag 26 en zondag 27 mei 2018 liet zich inspireren door 'Frankenstein'. Hoe ziet de toekomst van robotica eruit? Welk effect heeft kunstmatige intelligentie op de maatschappij? Welke mogelijkheden bieden nieuwe technieken aan hedendaagse makers en ontwerpers? - waren vragen die door verschillende makers - uitvinders, kunstenaars, ondernemers, designers, technici en doe-het-zelvers - inzichtelijk werden gemaakt.

Het MFT bestond uit verschillende delen: in de week voorafgaand aan het festival vonden in Almelo, Hengelo en Enschede Play & Learn-dagen plaats. Tijdens de Play & Learn-dagen wordt een schoolklas opgedeeld in subgroepen van zeven tot tien leerlingen. Iedere subgroep bezoekt in een carroussel twee verschillende makers. De leerlingen worden uitgedaagd mee te kijken, doen en beleven. Aan dit onderwijsprogramma hebben 1.830 leerlingen meegedaan.

Tijdens het festivalweekend genoten 5.335 bezoekers van het programma in en rondom het museum. Buiten, op het Roombeekplein, waren er interactieve voorstellingen en installaties van kunstenaars en technici die zich bezighouden met robotica en kunstmatige intelligentie te zien. Ook vond er een drong-event plaats. Binnen konden de bezoekers aan de slag met de tientallen deelnemende makers. Ook kon men de tentoonstelling 'Frankenstein' in het museum bekijken en ook de wereldberoemde kunstenaar Stelarc ontmoeten, die zijn installatie 'StickMan' toonde bij Tetem kunstruimte.

Op de koffie! - lezingen over de collectie van DMF
iedere laatste dinsdag van de maand
doelgroep: liefhebbers

'Op de koffie!' start traditiegetrouw om 11.00 uur met verse koffie op een bijzondere plek in het museum. Tijdens de koffiemorgen komt een van de medewerkers of vrijwilligers van het museum iets vertellen over de collectie, bijzondere objecten of wordt het publiek meegenomen voor een kijkje achter de schermen.

Xperimenta
iedere tweede woensdag van de maand
doelgroep: kinderen (families)
samenwerkingspartner: Universiteit Twente

Xperimenta is een samenwerking met Universiteit Twente en vindt iedere tweede woensdag van de maand plaats. Er wordt een kindercollege gegeven door een echte wetenschapper (in de ruimste betekenis van het woord), daarna maken de jonge deelnemers een spannende ontdekkingstocht door te proeven, te ruiken, te horen, te zien en te voelen. Natuurlijk gaat men ook zelf aan de slag met proefjes, experimenten en andere spannende activiteiten die met het thema van het kindercollege te maken hebben.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

Qua Art Qua Science
maandelijkse lezing
doelgroep: liefhebbers, professionals
samenwerkingspartner: Stichting Qua Art Qua Science

In 2004 is het project 'Qua Art - Qua Science' gestart waarin galerie Beeld & Aambeeld samenwerkt met de Faculty Club en Mesa+ UTwente. In dit project worden onderwerpen belicht op het raakvlak van kunst en wetenschap, middels tentoonstellingen en maandelijkse lezingen. De lezingen vonden in 2018 altijd plaats in Museum TwentseWelle.

Sterrenwacht
zeer regelmatig; geen vast tijdstip
doelgroep: families, liefhebbers

Op de toren van De Museumfabriek pronkt de koepel van de Sterrenwacht Coenraad ter Kuile, een vereniging die in 2018 werd geïncorporeerd in de museumorganisatie. De koepel heeft een diameter van drie meter en bevat een waarnemingsruimte voor het publiek. De werkgroep van sterrenkundigen organiseert in het kijkseizoen (wintertijd) wekelijks activiteiten - zoals lezingen en kijkavonden voor jong en oud - die uitstekend worden bezocht.

Museumplusbus
wekelijkse bezoeken
doelgroep: ouderen
samenwerkingspartner: BankGiroLoterij

De Museumplusbus is een bijzonder mooi initiatief voor ouderen in Nederland. De bus rijdt elke dag een groep senioren naar één van de dertien deelnemende musea. Het gaat om senioren die écht niet meer zelfstandig een museum kunnen bezoeken.

Instaprondleidingen en audiotours
doelgroepen: ervaren museumbezoekers, families, groepen (arrangementen)

Iedereen die nieuwsgierig is naar de verhalen achter de kunstwerken, kon in 2018 in Rijksmuseum Twenthe gebruikmaken van de gratis audiotour of een gratis instaprondleiding volgen. Iedere zondagmiddag vond een instaprondleiding door *Ars longa, vita brevis* plaats.

2.6 Educatie

Binnen het educatieprogramma werken Rijksmuseum Twenthe en de Museumfabriek intensief samen met Tetem. Het bundelen van denkvermogen en daadkracht resulteerde medio 2015 in de oprichting van Roombeek Cultuurpark Educatie (RCE).

Het doel van de samenwerking is het ontwikkelen en aanbieden van een nog rijker en aantrekkelijker palet aan cultuur-educatieve activiteiten. De samenwerking biedt niet alleen praktische voordelen op het gebied van professionalisering, logistiek en boekingen, maar het biedt vooral veel inhoudelijke kansen. Zo ontstaan door de intensieve samenwerking nieuwe mogelijkheden om de cultuurhistorische kennis van de Museumfabriek te combineren met de kunsthistorische kwaliteiten van Rijksmuseum Twenthe en de nieuwe technologische capaciteiten van Tetem. De samenwerking is mede gericht op innovatieve onderwijsvormen die aansluiten bij het snel veranderende onderwijsveld.

Binnen de samenwerking zijn mensen, middelen, kennis en netwerk vanuit de drie organisaties samengevoegd in RCE. Deze samenvoeging heeft geleid tot een omvangrijk en krachtig educatief team, ruime facilitaire en technische mogelijkheden, maar boven alles een spannend en afwisselend aanbod! In 2018 heeft RCE prioriteit gelegd bij de inhoudelijke groei en de verdere kwaliteitsverbetering van het aanbod.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

2.6.1 Ontwikkelingen Primair Onderwijs

In het vroege voorjaar van 2018 is onderzocht op welke wijze de inhoudelijke programma's van RMT, DMF en Tetem elkaar didactisch kunnen versterken. Dit resulteerde in een goed op elkaar afgestemd en spannend aanbod voor schooljaar 2018-2019.

21st century skills

Digitale media, nieuwe technieken en '21st century skills' krijgen een steeds belangrijker plek in dit aanbod, zodat beter wordt aangesloten bij de veranderende vraag van het onderwijs. Zo zijn voor de tentoonstelling 'De Tijdelijke Textieldrukkerij' workshops ontwikkeld waarbij kinderen niet alleen onderzoeken uit welke grondstoffen bepaalde stoffen worden gemaakt en hoe een weefgetouw werkt, maar vervolgens ook zélf met ontwerpprogramma's kleding gaan ontwerpen!

De wisseling van de collectiepresentatie van Rijksmuseum Twenthe vormde de aanleiding om in samenwerking met Theater Sonnevand een theatrale rondleiding te ontwikkelen bij de tentoonstelling 'Ars longa, vita brevis'. In deze voorstelling worden de leerlingen meegenomen in het verhaal van 'Vita' en onderzoeken zij 'la condition humaine', ofwel de 'menselijke condities van de 21e eeuw' door het kijken naar kunst.

Leerlijnen

Leerlijnen nemen een steeds belangrijker plek in binnen het onderwijs. In 2017 is door RCE een start gemaakt met de ontwikkeling van een lesmiddelenserver waarop de leerlijnen en lessen geplaatst worden. In 2018 is deze transitie afgerond. Voor scholen betekent dit dat zij altijd de meest actuele versie van de lesmiddelen tot hun beschikking hebben, rechtstreeks op het digitale schoolbord. Ook de voorbereidende lessen, die door de groepsleerkracht op de school worden verzorgd, worden gedistribueerd via deze lessenserver. De lessen bereiden de leerlingen voor op hun cultuurontmoeting in Roombeek.

We zien dat deze transitie heeft geleid tot een toename van het aantal scholen dat de voorbereidende lessen gebruikt. Daarbij stelt de nieuwe server RCE in staat om op eenvoudige wijze leerlijnen aan te passen aan de wensen van het onderwijs en daarnaast de toegankelijkheid voor nieuwe scholen te vergroten. Dit heeft geresulteerd in een toename van het aantal scholen dat structureel gebruik maakt van onze leerlijnen.

In alle programma's wordt gebruik gemaakt van procesgerichte methodieken en het onderzoekend leren. Tevens geldt voor alle leerlijnen en activiteiten dat deze goed aangepast kunnen worden aan de wensen van de school. We zien dat steeds meer scholen hun groepsleerkrachten trainen in proces- en onderzoeksgericht werken. Door deze ontwikkeling krijgt de groepsleerkracht meer grip op het creatieve onderwijs en wordt het mogelijk om een groter deel van de uitvoering van de leerlijnen in handen te geven van de groepsleerkrachten. We zien dat deze ontwikkeling tot gevolg heeft dat scholen die reeds gebruik maken van één van onze leerlijnen ook kiezen voor een tweede leerlijn. Dat is een belangrijke stap voorwaarts.

Cultuureducatie met Kwaliteit

In de zomer van 2012 publiceerde het Fonds voor Cultuurparticipatie de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Het doel van deze regeling is het creëren van een stevig fundament voor cultuureducatie in het onderwijs. De Raad voor Onderwijs stelt dat cultuureducatie in het hart van het onderwijs hoort; daar wordt het fundament gelegd voor de culturele ontwikkeling van kinderen. Deze visie van de Raad voor Onderwijs sluit naadloos aan bij de visie en werkwijze van RCE. RCE heeft de regeling dan ook omarmd en participeert als cultuurpartner in Culturage binnen de Gemeente Enschede. Daarnaast participeert RCE tevens in enkele provinciale pilots.

Culturage

Lokaal werkten binnen Culturage 1 (2012-2016) twaalf Enschedese culturele instellingen en 38 basisscholen aan de verbetering en vernieuwing van het cultuuronderwijs in Enschede. Er werd gewerkt aan de ontwikkeling van doorlopende leerlijnen voor de groepen 1 t/m 8, waarbij zoveel mogelijk de integratie werd gezocht met taal, rekenen en wereldoriëntatie. Ook werd de expertise van de groepsleerkrachten op de kunstvakdisciplines vergroot. Bovendien stond een goede verbinding van de school met de culturele omgeving op het programma. Culturage heeft een vervolg gekregen voor de periode 2017-2021.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

Om aan te sluiten op de werkstructuur van Culturage is gekozen om vanuit RCE drie ambassadeurs aan te wijzen die ieder één van de partner-organisaties vertegenwoordigen: RMT, DMF en Tetem. De aansturing van deze drie medewerkers gebeurt centraal vanuit RCE. Naast het ambassadeurschap hebben RCE-medewerkers gewerkt aan de ontwikkeling van nieuwe leerlijnen in aansluiting op de wensen van het onderwijs in Enschede én het door ontwikkelen van bestaande (voor andere programma's ontwikkelde) leerlijnen voor scholen in Enschede.

In de periode 2012-2017 heeft dit geresulteerd in de ontwikkeling van in totaal negen leerlijnen. In 2018 is daar de leerlijn Let's go Online aan toegevoegd. Deze leerlijn gaat over bewustwording ten aanzien van het gebruik van media, internet en social media. Vragen die centraal staan zijn: Waar moet je op letten bij online communicatie? Hoe word je media-wijs? Hoe ga je om met online video's en blogs? Hoe kun je zelf content maken voor een website? Ook in deze leerlijn wordt gewerkt aan creatieve vakken en ontwikkeling van de '21st century skills'.

Eind 2018 maakten in totaal 22 scholen uit Enschede gebruik van één of meerdere van de door RCE ontwikkelde leerlijnen.

CmK-Overijssel

Regionaal werkt RCE aan de ontwikkeling van verschillende pilots. Dit doen we samen met het primair onderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs en diverse cultuurpartners. In aansluiting op het advies van de Onderwijsraad werkt RCE aan een eigentijds curriculum. Dit is erop gericht om kinderen en jongeren een stevige basis te bieden voor hun persoonlijke, maatschappelijke en beroepsgericht functioneren. Kinderen krijgen de ruimte om te experimenteren, ze leren probleemoplossend te denken, creatief te handelen en te reflecteren. Daardoor ontwikkelen ze zich spelender- en makenderwijs. Het ontwikkelen van creatieve vaardigheden en 21st century skills gaan hand in hand.

Binnen het CmK-programma staat het ontwikkelen en implementeren van leerlijnen centraal. In de periode 2012-2016 heeft de focus gelegen op de ontwikkeling van leerlijnen. In 2017 is gewerkt aan de implementatie van bestaande leerlijnen en in 2018 is gestart met de ontwikkeling van een nieuwe leerlijn 'Maak-Cultuur', die verschillende leerlijnen met elkaar verbindt. Deze leerlijn wordt ontwikkeld in samenwerking met verschillende bibliotheken uit Twente. De leerlijn maakt gebruik van de door Tim Post (promovendus UT) ontwikkelde methodiek 'levensecht leren'. Vanuit betekenisvolle thema's wordt discipline overstijgend gewerkt. De nieuwe leerlijn wordt naar verwachting in de zomer van 2019 opgeleverd.

Eind 2017 maakten in totaal 57 scholen uit de provincie gebruik van één of meerdere van de door RCE ontwikkelde leerlijnen, 22 van deze scholen zijn gevestigd in de gemeente Enschede.

2.6.2 Ontwikkelingen Voortgezet Onderwijs

In 2018 is de relatie met het voortgezet onderwijs verder uitgebouwd. De behoefte van het voortgezet onderwijs aan vakoverstijgend cultureel aanbod - gericht op digitale beeldcultuur en 21st century skills - is groot. Het ontwikkelen van een vakoverstijgend programma is echter complex vanwege de binnen het voortgezet onderwijs gehanteerde structuur met vakleerkrachten. Het vakoverstijgend werken komt slechts mondjesmaat tot stand en is vaak afhankelijk van de samenwerkingsstructuur binnen de school.

Leerzaamwerken

Naast de wens om vakoverstijgend te werken, ontstaat bij steeds meer scholen de vraag naar een 'leerraamwerk' voor de beeldende vakken. De ontwikkelde leerraamwerken zijn goed inzetbaar voor projectonderwijs en kunnen een stevige basis bieden voor projectdagen. In de afgelopen jaren zijn een aantal vak- en discipline overstijgende leerraamwerken ontwikkeld voor verschillende scholen: Stedelijk Lyceum Zuid (Enschede), Kottenpark (Enschede), Reggesteyn (Rijssen en Nijverdal), Attendiz (Enschede), Twents Carmel College (Oldenzaal en Denekamp) en het Avila College (Hengelo). Dit programma loopt naar volle tevredenheid van de scholen en heeft ook in 2018 op alle scholen voortgang gevonden.

In 2018 is een start gemaakt met het ontwikkelen van een beeldportfolio voor het VMBO. Deze ontwikkeling vindt plaats in samenwerking met het Reggesteyn (Rijssen). Eind 2018 hebben alle derdejaars scholieren van de afdelingen BWI (Bouwen, Wonen en Interieur) en ZW (Zorg en Welzijn) hun eerste beeldportfolio's afgeleverd. In 2019 wordt een vervolg gemaakt met de andere VMBO afdelingen en de jaren 1 en 2.

VOOR WAARMERKINGSDOELENDE
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

Art2Go

Naast de reguliere workshops en de leerzaamwerken loopt het Art2Go programma.

Art2Go is een gezamenlijk initiatief vanuit de culturele instellingen in Enschede. Het project is ontwikkeld voor tweedejaars leerlingen uit het voortgezet onderwijs. Iedere leerling uit Enschede maakt kennis met drie verschillende culturele instellingen en een breed cultureel programma. Leerlingen uit de regio maken kennis met twee of drie verschillende culturele instellingen.

De uitgangspunten achter Art2Go zijn eenvoudig. Iedere deelnemer maakt een keuze voor een themagebied en volgt gedurende één dag twee of drie workshops in aansluiting op dit thema. De workshops worden gevolgd in kleine groepen van maximaal 15 leerlingen. In 2018 werden er zeven themagebieden aangeboden: straattaal, stadsgeluiden, bouwen, horen, zien & zingen, actie-reactie, nieuwsitem en menskracht. Het merendeel van de themagebieden is aanpasbaar aan het niveau van de leerlingen. Een aantal themagebieden zijn specifiek gemaakt voor leerlingen van een bepaald niveau.

2.6.3 Ontwikkeling MBO

Het MBO is een relatief kleine, maar interessante partner voor RCE. Activiteiten voor het MBO vragen een hoge mate van inhoudelijke afstemming; een tentoonstellingsbezoek met daaraan gekoppeld een workshop voor studenten van de afdeling Ruimtelijk ontwerp vraagt op alle gebieden een andere aanpak dan een soortgelijk programma voor studenten Facilitair of Elektrotechniek. Daarnaast leeft de wens vanuit het MBO om de cultuurontmoeting te koppelen aan een beroepsopdracht.

In 2018 hebben verschillende trajecten plaatsgevonden waarbij de verbinding tussen cultuurontmoeting en beroepspraktijk werd gelegd. Een deel van deze trajecten is gekoppeld aan het Maker Festival Twente (MFT), een ander deel aan opdrachten in de Museumfabriek en Tetem. De cultuurstelling heeft hierbij de rol van opdrachtgever. Voorbeelden van opdrachten waaraan door MBO-ers (in onderwijsverband) is gewerkt: ontwikkelen van een activiteitenprogramma voor zowel DMF als het MFT, ontwikkelen van een workshop gaming voor het PO, ontwikkelen van een tentoonstellingspresentatie en het ontwerpen van promotiemiddelen. Studenten maken kennis met onderwerpen die binnen de cultuurstellingen spelen; vervolgens werken ze voor een deel in de cultuurstelling en voor een ander deel binnen de school aan een praktijkopdracht.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

3. Collectie

3.1. De collectie centraal

Zowel Rijksmuseum Twenthe als De Museumfabriek heeft in de afgelopen jaren een ontwikkeling doorgemaakt waarbij de collectie (waaronder de collectie van de Oudheidkamer Twente) nog sterker het uitgangspunt is geworden voor het hele functioneren van de musea. Zo heeft Rijksmuseum Twenthe in zes jaar tijd maar liefst vier nieuwe collectiepresentaties ingericht, waarvan twee alleen al in 2018. En ook in De Museumfabriek is in het verslagjaar hard gewerkt aan een nieuwe semipermanente collectiepresentatie die gaat bestaan uit 25 mini-tentoonstellingen of kabinetten in één grote Wunderkammer. De Wunderkammer wordt in de komende twee jaar gerealiseerd.

In Rijksmuseum Twenthe is in 2018 de presentatie *Ars longa, vita brevis* gerealiseerd waarbij negen hedendaagse kunstenaars een selectie maakten uit de museumcollectie en daar eigen werk aan toevoegden. Zo ontstonden negen zalen met installaties die samen het menselijk leven volgen (voor meer informatie zie het hoofdstuk over tentoonstellingen in RMT). Daarnaast zijn in het totaal zes zalen als schatkamer ingericht met topstukken uit de museumcollectie. Nooit eerder zijn zoveel verschillende collectiestukken in het museum getoond in zo'n kort tijdsbestek.

3.2. Aankoopbeleid, schenkingen en bruiklenen

De Museumfabriek heeft 1 object aangekocht (een iconische Beatlesjurk) en 5 schenkingen ontvangen, waarbij aangetekend moet worden dat het bij één schenking gaat om de overname van een een collectie van 25.500 dag- en nachtvlinders van Natuurmuseum De Bastei in Nijmegen, het betreft vrijwel allemaal vlinders die verzameld zijn in de Achterhoek. De bibliotheek is uitgebreid met 250 boeken van de Oudheidkamer Twente. Er zijn geen objecten ontsaamd in 2018.

Het aankoopbeleid van het Rijksmuseum op het gebied van hedendaagse kunst kent een tweetal speerpunten. Enerzijds richten we ons op de spelende mens met kunstenaars die voortdurend blijven zoeken; die nieuwe technieken uitproberen; die zich niet laten hinderen door mensen die zeggen dat iets al eens geprobeerd is en die zich ook niks aantrekken van traditionele scheidslijnen tussen vakgebieden. Kunstenaars die bereid zijn om bekende wateren te verlaten en die de grenzen van het mogelijke opzoeken. *Spelen op de grens van het onmogelijke.*

Het andere speerpunt – dat afgelopen jaar aan het verzamelbeleid is toegevoegd – is 'resonanties' genoemd, ofwel de inhoudelijke en poëtische becommentariëring van de museumcollectie. Bij de 'resonanties' gaat het om hedendaagse kunst die resoneert met oude en moderne kunst en andersom, oude of moderne kunst die betekenislagen toevoegt of onthult in hedendaagse kunst. Musea zijn immers tijdsmachines waar de verbeelding centraal staat. Verleden, heden en toekomst spoelen door elkaar, vermengen en wassen telkens nieuwe beelden naar boven.

Waar het verleden vooral een westers en ook mannelijk perspectief opleverde zal de toekomst globaler, regionaler en diverser zijn. Dit biedt nieuwe kansen voor de verbeelding.

Terwijl het eerste speerpunt in 2017 tot meerdere aankopen leidde was in 2018 vooral het tweede speerpunt aanleiding om tot verwervingen over te gaan. Het idee van de resonanties is in 2018 concreet uitgewerkt in de al eerdergenoemde, ambitieuze collectiepresentatie 'Ars longa, vita brevis'. Het menselijk leven in negen episodes'. Voor *Ars Longa, Vita Brevis* heeft RMT negen hedendaagse kunstenaars uitgenodigd om ieder een eigen zaal in te richten en daarbij gebruik te maken van de museumcollectie in relatie tot een nieuw of bestaand werk van de kunstenaar.

Zo ontstonden er in totaal negen elkaar opvolgende kabinetten die de menselijke conditie belichten. Daarbij volgen de negen kabinetten de verschillende fasen van een mensenleven.

Ars longa, vita brevis is een integraal onderdeel van het aankoopbeleid van RMT in de zin dat het museum het uitgangspunt had om van iedere deelnemende kunstenaar een werk te verwerven voor de collectie. Door de context van *Ars longa* zijn deze verworven werken direct ingebed in de collectie. Het museum is er dankzij een bijdrage uit de collectieprogramma's van het Mondriaan Fonds in geslaagd om van iedere kunstenaar minimaal 1 werk te verwerven.

In het kader van *Ars longa, vita brevis* zijn van de volgende kunstenaars werken verworven:

Bart Hess, L.A. Raeven, Berend Strik, Philip Vermeulen, Anne Wenzel, Peter Zegveld, Karin Arink, Armando en Silvia B. De werken van Strik, Wenzel en Zegveld zijn strikt genomen al in 2017 aangekocht, de werken van de overige kunstenaars in 2018.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

Er zijn geen objecten ontzamelend.

Rijksmuseum Twenthe onderhoudt warme banden met verschillende schenkers, van wie er twee in het afgelopen jaar werken hebben overgedragen. Van de Collectie K.K. ontving het museum dit jaar verschillende werken, o.a. van Robert Zandvliet en Toon Verhoef. En uit de collectie van het verzamelaarsechtpaar Joukje en Eduard Harinck werden er verschillende werken van Albert Verkade en Jan van Munster overdragen. De kunstenaar Piet Tuytel heeft in 2018 ook een aantal werken van eigen hand aan het museum geschonken.

Rijksmuseum Twenthe had in 2018 uitgaande bruiklenen naar 15 instanties met in totaal 34 werken. De Museumfabriek had uitgaande bruiklenen aan 8 instanties. In alle gevallen ging het om meerdere objecten, zoals bijvoorbeeld de bruikleen van de botten van de mammoet van Borne.

Rijksmuseum Twenthe heeft 18 objecten aangekocht, 3 in bruikleen gekregen en 66 objecten geschonken gekregen. Totaal 87 objecten.

3.3. Digitalisering, onderzoek en registratie

Bij Rijksmuseum Twenthe bevonden zich op 31 december 2018 totaal 9.117 objecten in de collectie, waarvan 91% voorzien is van een digitale foto bij dat record. Van de overige objecten zijn analoge foto's beschikbaar. In 2019 zullen ook deze foto's gedigitaliseerd worden. Bij De Museumfabriek is het lastiger aan te geven hoeveel objecten er exact in de collectie aanwezig zijn, dit zijn er naar schatting 130.000. Het grootste deel hiervan betreft natuurhistorische objecten. Veel van deze natuurhistorische objecten bevinden zich nog in Excellijsten of objectkaarten en moeten nog overgezet worden in de collectiedatabase. Met het omzetten van deze gegevens naar de collectiedatabase is in 2018 begonnen en wordt in 2019 afgerond. Het is immers een voorwaarde om aan de slag te kunnen met het digitaal museum, waarover in het navolgende meer.

Door onderzoekers, vrijwilligers en stagiairs is op verschillende gewerkt aan uitbreiding van kennis over de collectie. In 2018 is het digitaal museum van Rijksmuseum Twenthe verder uitgebreid met informatie en extra digitale tentoonstellingen en links. Binnen de Museumfabriek is onderzoek gedaan naar onder andere: bronzen speerpunten, textielstalen, de mineralencollectie, fossielen, historische krantenberichten, monumenten, historische kaarten en landbouwgereedschappen en antieke meetapparatuur. Soms leidt zo'n onderzoek tot een artikel, soms tot een lezing, in veel gevallen krijgen objecten een uitgebreidere beschrijving en in een aantal gevallen leidde het tot een selectie van objecten die mogelijk afgestoten kunnen worden.

Zo is een schedel van een Nothosaurus, in de collectie van De Museumfabriek, gedurende enkele jaren onderzocht in Zwitserland. Dit heeft in 2018 geleid tot een wetenschappelijke publicatie waarbij een model gemaakt kon worden van de hersenen. Het digitale 3D-model van deze Nothosaurus-hersenen ontving De Museumfabriek van de onderzoeker. Enkele fossielen uit Winterswijk zijn in 2018 door universiteit Bonn onderzocht, waarschijnlijk zal ook dit leiden tot een wetenschappelijke publicatie.

3.4. Voortgang van de ontwikkeling van het Twentelab

Toen Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek in 2016 besloten zeer intensief samen te gaan werken was de meerwaarde op het gebied van het collectiebeheer, -behoud en -bestudering één van de belangrijkste kansen. Rijksmuseum Twenthe was ver gevorderd met de voorbereidingen voor het digitale museum (in 2017 opgeleverd) en De Museumfabriek had ervaring met de samenwerking met vrijwilligers (liefhebbers) en vooral ook inpandige ruimte voor betere beheers- en behoudsfaciliteiten. In 2017 en vooral in 2018 is vanuit de samenwerking gewerkt aan de voorbereidingen van het Twentelab.

In het Twentelab streven we naar een situatie waarin professionals zij aan zij aan de collectie werken met gekwalificeerde vrijwilligers. Dat is in de huidige situatie slechts ten dele mogelijk. Het restauratieatelier en de depots van Rijksmuseum Twenthe zijn sterk gedateerd, veel te klein en niet meer toegerust op hun functie. De laatste grote investeringen vonden ruim dertig jaar geleden plaats. Daarom streeft Rijksmuseum Twenthe al enkele jaren naar de realisatie van een verbeterd collectiecentrum en een kenniscentrum waar professioneel gewerkt kan worden aan de collectie door een veelheid aan verschillende mensen: een 'werkgemeenschap' van professionals en liefhebbers. In het huidige gebouw van RMT is onvoldoende ruimte om dergelijke faciliteiten te realiseren en ook nog voor publiek toegankelijk te maken. In het gebouw

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

van De Museumfabriek is die ruimte wel te vinden. Daarom hebben de twee musea een plan ontwikkeld onder de noemer Twentelab. In het Twentelab worden groepen liefhebbers gefaciliteerd om met de brede collecties hun eigen fascinaties na te jagen. Samen beschikken Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek niet alleen over kunstcollecties maar ook over cultuurhistorische collecties, technische collecties en zeer uiteenlopende natuurhistorische collecties. Zoals in een 18^e-eeuws rariteitenkabinet beschikken de twee musea met hun collecties over 'de wereld in het klein'. Het Twentelab omvat niet alleen nieuwe depotvoorzieningen, restauratieatelier, digitaliseringsapparatuur, fotostudio en bibliotheekvoorzieningen, maar is vooral een nieuwe werkwijze met een andere organisatieopzet. De vrijwilligers zijn er niet zozeer om alleen de betaalde krachten te helpen maar eerder andersom, de professionals zijn er om de liefhebbers te faciliteren en om het publiek in staat te stellen om achter de schermen van een museum te kijken. In die zin wordt het Twentelab één van de meest radicale uitingen van een netwerkmuseum.

Deze herinrichting zal ervoor zorgen dat de collectietaken zichtbaar worden voor het publiek. Als museumbezoekers de route door het museum volgen, zullen ze de ruimtes passeren waar medewerkers en vrijwilligers aan het werk zijn met collectie. Ze zien dan bijvoorbeeld het schoonmaken en klein onderhoud van objecten, categoriseren en oprikken van insecten of verstevigen van kleding. Er is slechts een lage barrière die de vrijwilligers en het publiek zullen scheiden. Bezoekers kunnen dus vragen stellen, vrijwilligers en medewerkers kunnen uitleg geven. Een ruimte verderop, goed zichtbaar door een glazen wand is straks het restauratieatelier. Het grootste van Oost-Nederland, bezoekers kunnen volgen waar de restauratoren mee bezig zijn. En weer iets verderop zal een fossielenpreparaatruimte zijn, ook weer voorzien van glas. Nu gaan veel fossielen nog naar de universiteit om daar geprepareerd en onderzocht te worden. Straks kan dat in eigen huis.

De vele honderden meters boeken, archieven en foto's van het Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek komen in het kenniscentrum en zijn voor het eerst toegankelijk en doorzoekbaar voor onderzoekers. Of het nu liefhebbers- of professionals zijn, de enige voorwaarde is dat zij, na hun onderzoek hun kennis "achterlaten". Bijvoorbeeld in de vorm van een artikel, lezing of uitbreiding van velden in de database. Waarvoorheen vrijwilligers dienstbaar waren aan functies van het museum (zoals het maken van tentoonstellingen of educatieve programma's), zal nu het museum de faciliteiten scheppen opdat vrijwilligers (of liefhebbers of onderzoekers) hun liefhebberij uit kunnen voeren. Het museum wordt dus dienstbaar aan de vrijwilligers en liefhebbers. Op dit moment zijn er al diverse werkgroepen in het museum die zich bezighouden met onderzoek op verschillende gebieden. Op thema's als textielindustrie of fossielen. De structuur die opgezet zal worden gaat ervoor zorgen dat mensen eenvoudiger met elkaar in contact zullen komen en informatie kunnen delen en het moet makkelijker worden om de uitgezochte gegevens achter te laten, op te slaan en te publiceren.

In de loop van 2018 zijn de plannen uitgewerkt, tekeningen gemaakt, collectie geïnventariseerd en kosten opgevraagd. Momenteel wordt gewerkt aan de detailuitwerking en -planning. Na realisatie staat in het hele museum de collectie centraal.

Het Twentelab omvat een drietal onderdelen.

Het collectiecentrum bevindt zich in De Museumfabriek achter de tentoonstellingsruimtes (pakloodsen) van het museum. Het gaat om ruimtes met de volgende functies: collectieonderzoekruimte, restauratieatelier, fotostudio, twee depotruimtes en een quarantainruimte. Ruimtes waar straks objecten uit de collecties van Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek worden opgeslagen en waar gewerkt wordt aan de collectie.

Het kenniscentrum is de plek waar geïnteresseerden hun kennis kunnen halen en brengen. Fysiek bevindt deze ruimte zich aan de andere kant van het museum. Deze ruimte is straks te bezoeken zonder dat een kaartje voor het museum gekocht moet worden. In een bibliotheek-achtige opstelling is het hier mogelijk om (literatuur)onderzoek te doen, digitaliseringswerkzaamheden te verrichten. Er zitten medewerkers en vrijwilligers klaar om hulp te bieden bij vragen op allerlei gebieden.

Het digitaal museum is de digitale component van beide musea. Het omvat zoekmogelijkheden in verschillende deelcollecties, de mogelijkheid om digitale presentaties te maken en met bijvoorbeeld werkgroepen onderzoek te verrichten of te werken aan publicaties. Het is ook de plek waar de resultaten van verschillende onderzoeken opgeslagen worden. In het najaar van 2018 is een programma van eisen opgesteld, in samenwerking met het bedrijf Picturae/Driebit wordt begin 2019 een projectplan en begroting gemaakt.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDQ Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

Deze drie elementen dienen om straks bezoekers, liefhebbers, professionals en medewerkers de faciliteiten te bieden om hun hobby uit te oefenen of om onderzoek te verrichten. Met als enige voorwaarde dat ze de resultaten van dat onderzoek achterlaten. En die resultaten moeten de basis vormen voor allerlei activiteiten. Op bescheiden schaal gebeurt dat al. Eens per maand geeft een vrijwilliger of gastonderzoeker een lezing over één of meer objecten uit de collectie waarnaar hij of zij onderzoek gedaan heeft. Er is immers al een grote groep vrijwillige onderzoekers verbonden aan het museum die werken aan de verschillende deelcollecties.

4. Zakelijke en financiële analyse

Het museum blikt terug op een bewogen jaar waarin veel activiteiten zijn georganiseerd. De publieke belangstelling was conform de verwachting. Er kwamen in totaal 88.200 bezoekers waarvan 33.828 in het kader van de samenwerking met RCE.

De publiekinkomsten, met name de inkomsten uit entreegelden, horeca en museumwinkel vielen hoger uit. Het in 2018 gestarte ambitieuze development programma heeft helaas niet het gewenste resultaat opgeleverd. Deze tegenvaller kon worden gecompenseerd met bijdragen van de Stichting G.J. van Heek jr. Fonds en de Stichting Rijksmuseum Twenthe Fonds.

Het programma wordt in 2019 opnieuw opgeschaald. Een belangrijke stap daartoe is de aanstelling van het hoofd Commerciële zaken.

De uitgaven lagen in lijn met de begroting, uitgezonderd de aankoop van museumobjecten. Het museum heeft met financiële steun van de Vereniging Rembrandt, het Mondriaan Fonds en Nationaal Aankoopfonds een werk van Constable aangekocht. De transactie is vanwege juridische problemen nog niet afgerond. Er is een dispuut over het juridisch eigendom, waarbij het museum wordt bijgestaan door meerdere advocaten.

Erfgoedwet – Huisvesting

Sinds 2017 is de Erfgoedwet van kracht. Het museum werd verantwoordelijk voor de instandhouding van het museale vastgoed. Het eerste jaar is voornamelijk gebruikt om met adviseurs de door het Rijksvastgoedbedrijf aangeleverde documentatie te beoordelen en onderhouds- en investeringsplannen op te stellen.

Dit jaar zijn de onderhoudswerkzaamheden geïntensiveerd en zijn investeringen in gang gezet. Er is een begin gemaakt met het binnen- en buitenschilderwerk en de restauratie van glas-in-lood ramen. In de museumzalen is de verlichting gefaseerd vernieuwd, de laatste fase wordt begin 2019 afgerond. De beveiligingsinstallatie is gemoderniseerd en de camerabeveiliging is vervangen. Ook dit project zal in 2019 worden afgerond.

Voor het komende jaar staan ingrijpende werkzaamheden gepland. De renovatie van de toiletgroepen in het museum en het kantoor is voorbereid, evenals de renovatie van de museumkeuken. Daarnaast zal worden geïnvesteerd in de uitbreiding van het WIFI-netwerk.

Minder concreet zijn op dit moment de plannen met betrekking tot de vervanging van de klimaatinstallaties. In opdracht van het museum wordt onderzoek gedaan naar een 'gasloze' oplossing. Uit de eerste ruwe raming blijkt helaas dat een investering op dit moment niet kan renderen.

Resultaat

Het jaar is afgesloten met een negatief resultaat van € 104.500.

Resultaat per functie

	Collectiefunctie	Publieksfunctie
Resultaat	- 532 200	- 700
Van huisvesting naar overige functies	427 700	700
	- 104 500	-

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

In voorgaande jaren is benadrukt dat het museum kampt met een structureel tekort aan middelen voor collectiebeheer. De oorzaak is dat de richtlijnen opleggen dat de kosten voor de beveiliging volledig aan de collectiefunctie moeten worden toegerekend. Daarnaast is dit jaar het tekort toegenomen door de eigen bijdrage die moest worden betaald voor het schilderij van Constable. Het aankoopbedrag van € 2.932.300 werd grotendeels gedekt door bijdragen van derden. Uiteindelijke resteerde een bedrag van € 232.300.

De vermogenspositie is ultimo 2018 solide. De quick ratio bedraagt 2,9, de solvabiliteit 22%

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

Activiteiten & bereik

TENTOONSTELLINGEN

	HUIDIG BOEKJAAR	ACTIVITEITEN PLAN	VORIG BOEKJAAR
Aantal Tentoon- stellingen	Aantal bezoeken	Aantal Tentoon- stellingen	Aantal bezoeken
1 Tijdelijke tentoonstellingen	10	11	11
Totaal bezoeken	88 200	75 000	119 113
2 Reguliere bezoeken	61 403		88 856
3 Bezoeken po	11 087	25 000	11 860
4 Bezoeken vo	14 384		16 965
5 Bezoeken mbo/ho	1 326		1 432
Specificatie van bezoeken totaal			
6 Gratis bezoeken	38 490		54 623
7 Betaalde bezoeken	49 710	50 000	64 490
Overige bezoeken:			
8 Bezoeken website totaal	124 582		247 608
9 Aantal unieke bezoekers website	122 504		158 828

Aantal Act.	Aantal deel- nemers	Aantal Act.	Aantal deel- nemers	Aantal Tentoon- stellingen	Aantal bezoeken
-------------	------------------------	-------------	------------------------	----------------------------------	--------------------

OVERIGE ACTIVITEITEN

10 Schoolgebonden activiteiten	26 797	25 000	30 257
11 waarvan po	11 087		11 860
12 waarvan vo	14 384		16 965
13 waarvan mbo/ho	1 326		1 432
14 Openbare activiteiten	6 865		5219
15 Totaal overige activiteiten	166		9202
Totaal *	33 828	25 000	44 678

* Specificatie deelnemers is conform Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen periode 2017-2020.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 29 MAART 2019

paraaf

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

Balans

per 31 december 2018, respectievelijk 31 december 2017, na voorgestelde resultaatbestemming

ACTIVA

	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
VASTE ACTIVA				
<i>Materiële vaste activa</i>				
Gebouwen en terreinen	193 400		224 100	
Inventaris en inrichting	145 800		157 900	
Andere vaste bedrijfsmiddelen	149 700		192 000	
Bedrijfsinstallaties	<u>461 700</u>		<u>347 900</u>	
	950 600		921 900	
<i>Materiële vaste activa in uitvoering</i>	179 200		-	
VLOTTENDE ACTIVA				
<i>Voorraden</i>	99 400		103 800	
<i>Vorderingen</i>				
Debiteuren	39 400		32 400	
Vorderingen inzake pensioenen	100		100	
Vorderingen inzake omzetbelasting	120 600		24 700	
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>1 468 100</u>		<u>315 300</u>	
	1 628 200		372 500	
<i>Liquide middelen</i>				
Liquide middelen	1 029 600		2 390 500	
	<u><u>3 887 000</u></u>		<u><u>3 788 700</u></u>	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

PASSIVA

	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
EIGEN VERMOGEN				
Algemene reserve	499 700		499 700	
Bestemmingsfonds OCW	140 300		227 400	
Overige reserves	<u>197 900</u>		<u>215 300</u>	
	837 900		942 400	
VOORZIENINGEN				
Groot onderhoud	327 500		257 300	
Jubileumuitkeringen	<u>31 000</u>		<u>29 500</u>	
	358 500		286 800	
LANGLOPENDE SCHULDEN				
Investeringsbijdragen OCW	1 533 300		1 324 200	
Investeringsbijdragen overig	<u>94 200</u>		<u>109 200</u>	
	1 627 500		1 433 400	
KORTLOPENDE SCHULDEN				
Schulden aan OCW	661 600		796 200	
Schulden aan leveranciers	180 600		123 500	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	34 300		38 600	
Overige schulden en overlopende passiva	<u>186 600</u>		<u>167 800</u>	
	1 063 100		1 126 100	
	<u><u>3 887 000</u></u>		<u><u>3 788 700</u></u>	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 29 MAART 2019
paraaf

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

Categoriale exploitatierekening

BATEN	Werkelijk 2018	Begroting 2018	Werkelijk 2017
Eigen inkomsten			
Publiekinkomsten binnenland	766 300	668 000	1 061 000
Kaartverkoop	378 500	360 000	617 300
Overige publiekinkomsten	387 800	308 000	443 700
Publieksinkomsten buitenland	42 000	40 000	65 000
Totaal publieksinkomsten	808 300	708 000	1 126 000
Sponsorinkomsten	-	-	-
Vergoeding coproducent	-	-	-
Overige directe inkomsten	3 900	10 000	6 100
Totaal overige directe inkomsten	3 900	10 000	6 100
Totaal Directe inkomsten	812 200	718 000	1 132 100
Indirecte opbrengsten	4 800	10 000	53 700
Private middelen			
Particulieren incl. vriendenverenigingen	200 100	228 300	294 300
Bedrijven	11 700	20 000	20 800
Private fondsen	1 762 500	270 000	441 800
Goede doelenloterijen	-	-	-
Totaal bijdragen uit private middelen	1 974 300	518 300	756 900
Totaal eigen inkomsten	2 791 300	1 246 300	1 942 700
Baten in natura			
Subsidies			
Totaal structureel OCW	2 656 800	2 904 700	2 248 900
OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteiten)	957 500	943 900	934 600
OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	1 275 000	1 542 500	900 100
OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	424 300	418 300	414 200
OCW: Kaderregeling onderzoek en wetenschap	-	-	-
Incidentele verlaging instellingssubsidie i.v.m. terugvordering saldo bestemmingsfonds Niet bestede subsidie OCW periode 2013-2016	-	-	- 175 500
Vooruitontvangen investeringsbijdragen OCW	-	-	- 486 600
Totaal structureel Provincie	71 100	72 900	70 000
Totaal structureel Gemeente	71 100	70 000	70 000
Totaal structurele publieke subsidie overig			
Totale structurele subsidies	2 799 000	3 047 600	1 726 800
Incidentele publieke subsidies	1 302 900	151 100	247 000
Totaal subsidies	4 101 900	3 198 700	1 973 800
TOTALE BATEN	6 893 200	4 445 000	3 916 500

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

	Werkelijk 2018	Begroting 2018	Werkelijk 2017
LASTEN			
Personeelslasten	1 322 600	1 303 600	1 313 000
Huisvestingslasten	817 400	1 025 400	899 000
Afschrijvingen	217 700	280 000	220 800
Aankopen	3 238 100	293 300	545 500
Overige lasten	1 401 900	1 156 000	1 689 100
TOTALE LASTEN	6 997 700	4 058 300	4 667 400
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	- 104 500	386 700	- 750 900
Saldo rentebaten/-lasten	-	2 500	1 700
Mutaties Aankoopfonds	-	-	-
EXPLOITATIERESULTAAT	- 104 500	389 200	- 749 200

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 29 MAART 2019

paraaf

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

Categoriale en functionele exploitatierekening

FUNCTIONEEL -->	Totaal	Publieks- functie	Collectie- functie	Algemeen beheer
CATEGORIAAL -->				
BATEN				
Eigen inkomsten				
Publieksinkomsten				
Kaartverkoop	378 500	378 500	-	-
Overige publieksinkomsten	387 800	387 800	-	-
Publieksinkomsten buitenland	42 000	42 000	-	-
Totaal publieksinkomsten	808 300	808 300	-	-
Sponsorinkomsten	-	-	-	-
Vergoeding coproductent	-	-	-	-
Overige directe inkomsten	3 900	3 900	-	-
Totaal overige directe inkomsten	3 900	3 900	-	-
Totaal Directe inkomsten	812 200	812 200	-	-
Indirecte opbrengsten	4 800	-	-	4 800
Private middelen				
Particulieren incl. vriendenverenigingen	200 100	-	200 100	-
Bedrijven	11 700	11 700	-	-
Private fondsen	1 762 500	208 400	1 552 900	1 200
Goede doelenloterijen	-	-	-	-
Totaal bijdragen uit private middelen	1 974 300	220 100	1 753 000	1 200
Totaal eigen inkomsten	2 791 300	1 032 300	1 753 000	6 000
Baten in natura	-	-	-	-
Subsidies				
Totaal structureel OCW	2 656 800	1 453 900	1 101 400	101 500
OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteiten)	957 500	957 500	-	-
OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	846 600	495 700	249 400	101 500
Van huisvesting naar overige functies	428 400	700	427 700	-
OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	424 300	-	424 300	-
OCW: Kaderregeling onderzoek en wetenschap	-	-	-	-

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

FUNCTIONEEL -->

CATEGORIAAL -->

VERVOLGBATEN

Totaal structureel Provincie
Totaal structureel Gemeente
Totaal structurele publieke subsidie overig
Totale structurele subsidies

Incidentele publieke subsidies

Totaal subsidies

TOTALE BATEN

LASTEN

Personeelslasten
Huisvestingslasten
Afschrijvingen
Aankopen
Overige lasten

TOTALE LASTEN

Saldo uit gewone bedrijfsvoering

Saldo rentebaten/-lasten
Mutaties Aankoopfonds

SALDO UIT BEDRIJFSVOERING

Toerekening Algemeen beheer

EXPLOITATIERESULTAAT

Totaal	Publieks- functie	Collectie- functie	Algemeen beheer
71 100	71 100	-	-
71 100	71 100	-	-
-	-	-	-
2 799 000	1 596 100	1 101 400	101 500
1 302 900	38 500	1 261 100	3 300
4 101 900	1 634 600	2 362 500	104 800
6 893 200	2 666 900	4 115 500	110 800
1 322 600	544 200	355 800	422 600
817 400	472 200	248 500	96 700
217 700	127 500	64 100	26 100
3 238 100	-	3 238 100	-
1 401 900	1 060 100	40 000	301 800
6 997 700	2 204 000	3 946 500	847 200
- 104 500	462 900	169 000	- 736 400
-	-	-	-
- 104 500	462 900	169 000	- 736 400
-	462 900	273 500	-
- 104 500	-	- 104 500	-

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 29 MAART 2019

paraaf

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

Kasstroomoverzicht

	2018 €	2017 €
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN:		
Exploitatieresultaat	- 104 500	- 749 200
<i>Aanpassen voor:</i>		
Afschrijvingen materiële vaste activa	220 600	217 300
Mutatie voorzieningen	<u>71 700</u>	<u>256 600</u>
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	187 800	- 275 300
Mutatie in voorraden	4 400	183 200
Mutatie vorderingen	- 1 255 700	- 41 800
Mutatie kortlopende schulden	<u>- 63 000</u>	<u>441 400</u>
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	- 1 126 500	307 500
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEIT:		
Investerings in materiële vaste activa	- 249 300	- 156 500
Mutatie materiële vaste activa in uitvoering	<u>- 179 200</u>	<u>-</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	- 428 500	- 156 500
KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN:		
Mutatie in langlopende schulden	<u>194 100</u>	<u>459 100</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	194 100	459 100
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN:	<u>- 1 360 900</u>	<u>610 100</u>
Liquide middelen einde boekjaar	1 029 600	2 390 500
Liquide middelen begin boekjaar	<u>2 390 500</u>	<u>1 780 400</u>
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN:	<u>- 1 360 900</u>	<u>610 100</u>

Personeel en vrijwilligers

Specificatie personeelslasten	Werkelijk 2018		Begroting 2018		Werkelijk 2017	
	€	fte	€	fte	€	fte
Waarvan vast contract	1 163 500	20,87	1 238 600	22,71	1 194 100	22,76
Waarvan tijdelijk contract	58 700	1,51	-	-	15 700	0,25
Waarvan inhuur	100 400	0,69	65 000	0,44	103 200	0,68
Personeelslasten totaal	1 322 600	23,07	1 303 600	23,15	1 313 000	23,69

Vrijwilligers	Aantal	Aantal	Aantal
Vrijwilligwers: fte	9	9,28	9,28
Vrijwilligers: personen	96	99	99

VOOR WAARMERKINGSDOELEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 29 MAART 2019

paraaf

Toelichting

Toelichting algemeen

Regelgeving financiële verantwoording	De jaarrekening is opgemaakt door de directie op 22 maart 2019 in overeenstemming met het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2017-2020.
Begroting	De in deze jaarrekening gehanteerde begroting is ontleend aan de door de Raad van Toezicht vastgestelde jaarbegroting, in lijn met de door de Minister goedgekeurde meerjarenbegroting.
Collectie kunstvoorwerpen	De collectie kunstvoorwerpen is eigendom van de Staat der Nederlanden en in beheer bij het museum. De collectie wordt derhalve niet opgenomen in de balans.
Schattingen	Bij het opstellen van de jaarrekening dient het bestuur van de stichting, overeenkomstig algemeen geldende grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken. De subsidie van het Ministerie van OCW over de cultuurperiode 2017-2020 wordt definitief vastgesteld in 2021. Aan deze subsidies zijn voorwaarden verbonden. Het niet (volledig) voldoen aan deze voorwaarden kan er toe leiden dat de subsidie lager wordt vastgesteld. Bij het opmaken van de jaarrekening is de verleende subsidies 2018 volledig verantwoord in de exploitatierekening vanwege het vertrouwen van de directie dat volledig voldaan is aan de subsidievoorwaarden.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangen en betaalde rente zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 29 MAART 2019

paraaf

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

Grondslagen van waardering

Materiële vaste activa

Activa verkregen uit eigen middelen

De materiële vaste activa verkregen uit eigen middelen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen.

Hierbij worden de volgende afschrijvingspercentages gehanteerd:

<i>Gebouwen en terreinen</i>	
Verbouwkosten	10%

<i>Inventaris en inrichting</i>	
Automatiseringsapparatuur en software	20%
Kantoorapparatuur	20%
Kantoormeubilair	10%
Overige inventaris	10%

<i>Museuminventaris</i>	
Presentatiemateriaal	10%

<i>Andere vaste bedrijfsmiddelen</i>	10%
--------------------------------------	-----

<i>Bedrijfsinstallaties</i>	10%
-----------------------------	-----

Materiële vaste activa in uitvoering

Activa in uitvoering betreft bouwkundige voorzieningen in ontwikkeling en wordt gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. Bij oplevering worden activa in uitvoering overgeboekt naar de materiële vaste activa en vervolgens afgeschreven.

Vorraden

Vorraden

De voorraden verkregen uit eigen middelen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Waar nodig is rekening gehouden met afwaarderingen wegens incourantheid.

Onderhanden werk

Het onderhanden werk wordt gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de projecten. De vervaardigingsprijs omvat het directe materiaalverbruik en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover nodig rekening houdend met mogelijke oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien niet anders is vermeld, staan deze ter vrije beschikking.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 29 MAART 2019

paraaf

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

Bestemmingsfonds OCW project Veiligheid	Betreft het deel van de van het Ministerie van OCW ontvangen subsidie voor het project Veiligheid voor VRM-musea dat nog besteed dient te worden aan het doel waarvoor de subsidie is verstrekt.
Bestemmingsfonds OCW project Technisch vervangingsonderhoud	Betreft het deel van de van het Ministerie van OCW ontvangen subsidie voor het project Technisch vervangingsonderhoud voor VRM-musea dat nog besteed dient te worden aan het doel waarvoor de subsidie is verstrekt.
Voorziening groot onderhoud	Met ingang van 2017 is het museum voor een periode van vijf jaren verantwoordelijk voor de instandhouding van de gebouwen en terreinen. Deze voorziening is getroffen ter gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud.
Voorzieningen	De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.
Langlopende en kortlopende schulden	De schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Grondslagen van resultaatbepaling

Subsidies	De subsidies worden toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. Verder wordt verwezen naar de toelichting van de schattingen, zoals opgenomen in dit hoofdstuk. Subsidies voor investeringen in vaste activa worden opgenomen onder de schulden en vallen vrij via de exploitatierekening, gelijklopend met de afschrijvingstermijn van de investering.
Overige opbrengsten	Onder de overige opbrengsten wordt verstaan de opbrengst uit levering van goederen, diensten en (particuliere) schenkingen onder aftrek van over de opbrengst geheven belastingen.
Rentebaten	Rentebaten worden toegekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.
Lasten	De lasten worden bepaald op historische basis en toegekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.
Verdeelsleutels	Indien mogelijk worden de baten en lasten in zijn geheel aan een functie toegeschreven. Baten of lasten die niet aan een functie kunnen worden toegerekend worden verdeeld op basis van tijdschrijven dan wel op basis van vloeroppervlakte. De kosten van algemeen beheer worden aan het eind van het jaar verdeeld over de museale functies op basis van het aantal directe arbeidsuren.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 29 MAART 2019
paraaf

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

Specificatie van posten op de balans

VASTE ACTIVA

MATERIELE VASTE ACTIVA

	Gebouwen en terreinen	Inventaris en inrichting	Andere vaste bedrijfsmid.	Bedrijfs- installaties	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2018	224 100	157 900	192 000	347 900	921 900
Investerings	-	19 400	3 000	226 900	249 300
Afschrijvingen	30 700	31 500	45 300	113 100	220 600
Boekwaarde per 31 december 2018	193 400	145 800	149 700	461 700	950 600
Cumulatieve aanschafwaarde	430 800	621 400	937 600	1 363 000	3 352 800
Cumulatieve afschrijvingen	237 400	475 600	787 900	901 300	2 402 200
Boekwaarde per 31 december 2018	193 400	145 800	149 700	461 700	950 600

31 december 2018
€ €

31 december 2017
€ €

MATERIELE VASTE ACTIVA IN UITVOERING

Boekwaarde per 1 januari 2018	-	-
Investerings	382 700	-
Overboeking naar materiële activa	203 500	-
	179 200	-

VLOTTENDE ACTIVA

VOORRADEN

Onderhanden werk	61 900	66 600
Overige voorraden	37 500	37 200
	99 400	103 800

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
VORDERINGEN				
DEBITEUREN		39 400		32 400
VORDERINGEN INZAKE PENSIOENEN				
Pensioenen	<u>100</u>	100	<u>100</u>	100
VORDERINGEN INZAKE OMZETBELASTING				
Omzetbelasting	<u>120 600</u>	120 600	<u>24 700</u>	24 700
OVERIGE VORDERINGEN EN OVERLOPENDE PASSIVA				
Stichting RMT Fonds	-		50 000	
Stichting G.J. van Heek jr. Fonds	100 000		-	
Mondriaan Fonds	1 200 000		90 300	
Stichting Museumkaart	60 700		115 400	
Nog te ontvangen bedragen	69 200		26 500	
Interest	-		1 700	
Vooruitbetaalde overige kosten	38 100		26 600	
Overig	<u>100</u>		<u>4 800</u>	
		1 468 100		315 300
TOTAAL VORDERINGEN		1 628 200		372 500
LIQUIDE MIDDELEN				
Kas	3 000		6 900	
Rabobank (rekening courant)	24 400		26 300	
Rabobank (spaarrekeningen)	935 400		2 337 800	
ING-bank (rekening courant)	65 900		19 000	
Kruisposten	400		-	
Kasgeld	<u>500</u>		<u>500</u>	
TOTAAL LIQUIDE MIDDELEN		<u>1 029 600</u>		<u>2 390 500</u>

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

EIGEN VERMOGEN

	Stand per 31 december 2017	Resultaat	Overige mutaties	Stand per 31 december 2018
	€	€	€	€
ALGEMENE RESERVE	499 700	-	-	499 700
BESTEMMINGSFONDS OCW				
Bestemmingsfonds Projectsubsidie veiligheid	190 300	- 77 900	-	112 400
Bestemmingsfonds Projectsubsidie technisch vervangingsonderhoud	37 100	- 9 200	-	27 900
TOTAAL BESTEMMINGSFONDS OCW	227 400	- 87 100	-	140 300

OVERIGE RESERVES

Bestemmingsreserve tijdelijke presentatie	101 800	-	-	101 800
Bestemmingsreserve bedrijfsinstallatie/entreehal	113 500	- 17 400	-	96 100
TOTAAL OVERIGE RESERVES	215 300	- 17 400	-	197 900

VOORZIENINGEN

	Stand per 31 december 2017	Onttrokken in 2018	Vrijval in 2018	Toegevoegd in 2018	Stand per 31 december 2018
	€	€	€	€	€
Voorziening groot onderhoud	257 300	25 600	24 400	120 200	327 500
Jubileumuitkeringen	29 500	-	-	1 500	31 000
TOTAAL	286 800	25 600	24 400	121 700	358 500

De voorzieningen hebben een overwegend langlopend karakter.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
LANGLOPENDE SCHULDEN				
Investeringssubsidies OCW:				
<i>Veiligheidsvoorzieningen</i>				
DCE/14/633702	408 400		431 100	
DCE/15/777791	400 000		400 000	
<i>Investeringsbijdragen (huisvesting)</i>	238 300		6 500	
Investeringsbijdragen vanwege vrijvallen bestemmingsfondsen	486 600		486 600	
		1 533 300		1 324 200
Investeringsbijdragen overig: <i>Voorplein/hoofdingang</i>				
Stichting Dioraphte	48 100		55 600	
Overig	16 100		18 600	
<i>Inrichting Gobelinzaal</i>				
Stichting Rijksmuseum Twenthe Fonds	21 000		24 500	
Roelvink Fonds/ Mondriaan Fonds	9 000		10 500	
		94 200		109 200
TOTAAL LANGLOPENDE SCHULDEN		1 627 500		1 433 400

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
KORTLOPENDE SCHULDEN				
SCHULDEN AAN OCW:				
Niet bestede subsidie periode 2013-2016	-		175 500	
Nog te besteden huisvestingssubsidie	661 600		620 700	
		661 600		796 200
SCHULDEN AAN LEVERANCIERS				
Crediteuren		180 600		123 500
BELASTINGEN EN PREMIES SOCIALE VERZEKERINGEN				
Loonheffing	20 100		23 300	
Te betalen sociale premies	14 200		15 300	
		34 300		38 600
OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA				
Mondriaan Stichting	-		55 600	
Vooruit gefactureerde bedragen	6 000		1 200	
Vakantiegeld	45 100		47 200	
Vakantiedagen	23 900		24 300	
Accountantskosten	19 400		13 200	
Overige	92 200		26 300	
		186 600		167 800
TOTAAL KORTLOPENDE SCHULDEN		<u>1 063 100</u>		<u>1 126 100</u>

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Niet uit de balans blijken rechten en verplichtingen:

Rechten:

Subsidie Ministerie van OCW

Ministerie van OCW heeft de volgende subsidies verleend:

- Subsidie culturele basisinfrastructuur van in totaal € 1 914 978,- voor de periode 2019-2020. Bovenstaande toezegging is bevestigd middels een brief van 20 september 2016, kenmerk 1056838.
- Subsidie Erfgoedwet van € 1 977 047,- voor het jaar 2019. Deze toezegging is bevestigd middels een brief van 3 oktober 2018, kenmerk 1412661.

Subsidie Provincie Overijssel

Provincie Overijssel (brief van 22 februari 2017, kenmerk 2017/0040487) heeft voor de periode 2019-2020 voor de openstelling van het museum in totaal € 144.200,- toegekend.

Aanpassingen op basis van het prijspeil kunnen nog worden aangebracht.

Bijdrage Mondriaan Fonds

Mondriaan Fonds heeft voor het collectieprogramma 2018-2019 een bijdrage van maximaal € 120.000 toegekend (brief van 10 september 2017, kenmerk 103204535). Voor 2019 resteert een bedrag van € 66.000.

Verplichtingen:

Huurverplichtingen

Deze verplichtingen betreffen de huur van het pand gelegen aan de Lasondersingel 129-131 te Enschede, kadastraal bekend onder nummer L00804, alsmede de huur van parkeerplaatsen te Enschede, kadastraal bekend onder nummer L2191. De huurovereenkomst is aangegaan voor de duur van 5 jaren en eindigt op 31 december 2021.

De hiermee samenhangende jaarlijkse huurverplichting bedraagt € 404.755 (2018) en zal jaarlijks worden geïndexeerd overeenkomstig de ontwikkeling van het CBS consumentenprijsindexcijfer (reeks CPI Alle Huishoudens), op de meest recente tijdbasis vastgesteld.

Het museum heeft een depotruimte gehuurd van het Rijtuigmuseum te Leek. De huurovereenkomst eindigt jaarlijks op 1 oktober en wordt voortgezet voor aansluitende perioden van telkens een jaar met een maximum van twee jaar. De jaarlijkse huurverplichting bedraagt € 10.600 (2018) en zal jaarlijks worden geïndexeerd overeenkomstig de ontwikkeling

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

van het CBS consumentenprijsindexcijfer (reeks Werknemers-Laag), op de meest recente tijdbasis vastgesteld.

Pensioenen

De pensioenregeling van de medewerkers is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Stichting Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Het ouderdomspensioen is een toegezegde pensioenregeling op basis van (voorwaardelijk) geïndexeerd middelloon. Indexatie van de pensioenrechten is afhankelijk van de financiële positie waarin het pensioenfonds zich bevindt.

De aan de pensioenuitvoerder te betalen premie wordt als last in de winst- en verliesrekening verantwoord en, voor zover de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie nog niet is voldaan, wordt deze als verplichting op de balans opgenomen.

Rijksmuseum Twenthe heeft geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds, anders dan het voldoen van toekomstig hogere premiebijdragen. Om deze reden worden de op een periode betrekking hebbende premiebijdragen in die periode ten laste van het resultaat gebracht.

De dekkingsgraad van het bedrijfstakpensioenfonds Stichting Pensioenfonds Zorg en Welzijn bedraagt per 31-12-2018 97,5%.

Investeringsverplichting beveiliging

In 2017 en 2018 werd onder toezicht van het Rijksvastgoedbedrijf de beveiligingsinstallatie gemoderniseerd en uitgebreid. De oplevering vindt plaats in 2019. Het investeringsbedrag bedraagt € 442.000 waarvan het museum tot en met 2018 € 287.000 heeft voldaan.

Investeringsverplichting verlichting museumzalen fase III

De derde en laatste fase van de vervanging van de verlichting in de museumzalen wordt begin 2019 afgerond. Met de realisatie is een bedrag gemoeid van € 86 000.

Kunstaankoop

In 2018 is een schilderij aangekocht voor een bedrag van afgerond € 2,9 miljoen. Het museum heeft aan de betalingsverplichtingen voldaan, hetgeen door de verkopende partij (voor circa € 2,5 miljoen) wordt bestreden. Het dispuut zal naar verwachting in 2019 worden beslecht.

De aankoop van het schilderij is gefinancierd door het museum vanuit externe gelden (aanvraag subsidies) en eigen middelen. De subsidies zijn vanwege het dispuut (nog) niet definitief toegekend. Op balansdatum is sprake van een onzekerheid ten aanzien van de uitkomst van het dispuut en de mogelijke (financiële) gevolgen daarvan.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

Het museum is van mening dat aan alle verplichtingen is voldaan en heeft zowel de aankooptransactie en de daarbij behorende subsidieopbrengsten volledig in de exploitatierekening van 2018 verwerkt overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften van OCW voor de verwerking van een kunstaankoop in de jaarrekening. In het scenario dat het Museum (substantieel) aanvullende eigen middelen moet inzetten om het dispuut te beslechten zal het museum mogelijk aanvullende afspraken moeten maken met de subsidieverstrekken en het Ministerie van OCW. Onzeker is of een en ander zal leiden tot een andere verwerking in de (toekomstige) jaarrekening van de aankoop van het kunstwerk en de daarmee verband houdende subsidies.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUMTWENTHE

Toelichting op de categoriale exploitatierekening

	Werkelijk 2018 €	Begroting 2018 €	Werkelijk 2017 €
Eigen inkomsten			
Publiekinkomsten			
Kaartverkoop	378 500	360 000	617 300
Inkomsten uit horeca-expl.	201 800	170 000	254 600
Inkomsten uit museumwinkel	181 400	130 000	178 500
Cursussen	900	2 000	4 000
Rondleidingen	3 700	6 000	6 600
Publieksinkomsten buitenland	42 000	40 000	65 000
Totaal publieksinkomsten	808 300	708 000	1 126 000
Sponsorinkomsten	-	-	-
Overige directe inkomsten	3 900	10 000	6 100
	3 900	10 000	6 100
Totaal directe inkomsten	812 200	718 000	1 132 100
Overige indirecte opbrengsten	4 800	10 000	53 700
Private middelen			
Waarvan particulieren incl. vriendenvereniging			
<i>Collectievorming</i>			
Particuliere schenkingen	200 100	183 300	197 000
<i>Projecten</i>			
<i>De Lairese</i>			
Vereniging van Vrienden	-	-	7 300
Overig Vereniging van Vrienden	-	45 000	90 000
Totaal particulieren incl. vriendenvereniging	200 100	228 300	294 300
Bedrijven	11 700	20 000	20 800
Private fondsen			
Vrijval langlopende schulden			
Bijdrage Dioraphte	7 500	7 500	7 500
Bijdrage van Delden	2 500	2 500	2 500
Bijdrage Gobelinzaal	5 000	5 000	5 000

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

Projecten	Werkelijk 2018 €	Begroting 2018 €	Werkelijk 2017 €
<i>De Lairese</i>			
GJ. Van Heek jr Fonds	-	-	9 800
Prins Bernhard Cultuur Fonds	-	-	4 100
<i>Renaissance</i>			
Turing Foundation	-	-	55 000
VSB Fonds	-	-	50 000
GJ. Van Heek jr Fonds	-	-	50 000
Fonds 21	-	-	40 000
Prins Bernhard CultuurFonds	-	-	25 000
BNG Cultuurfonds	-	-	20 000
Van Bylandt Stichting	-	-	5 000
<i>Liefen leed</i>			
GJ. Van Heek jr Fonds	50 000	50 000	-
Fonds 21	30 000	-	-
Roelvink Fonds	10 000	-	-
Van Bylandt Stichting	5 000	-	-
De Gijselaar-Hintzenfonds	2 500	-	-
<i>Collectievorming</i>			
GJ. Van Heek jr Fonds	50 000	-	50 000
Vereniging Rembrandt	1 500 000	-	87 500
Roelvink Fonds	-	-	25 000
Fransen fonds	-	-	5 000
<i>Overig</i>			
Stichting RMT Fonds	100 000	25 000	-
Opbrengst development programma	-	60 000	-
Overig	-	120 000	400
Totaal private fondsen	1 762 500	270 000	441 800
Totaal goede doelenloterijen	-	-	-
Totaal bijdragen uit private middelen	1 974 300	518 300	756 900
Totaal eigen inkomsten	2 791 300	1 246 300	1 942 700

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

	Werkelijk 2018 €	Begroting 2018 €	Werkelijk 2017 €
Subsidies			
Structureel OCW			
OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteiten)	957 500	943 900	934 600
OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	1 275 000	1 542 500	900 100
OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	424 300	418 300	414 200
OCW: Kaderregeling onderzoek en wetenschap	-	-	-
Totaal structureel OCW	2 656 800	2 904 700	2 248 900
<i>Incidentele verlaging instellingssubsidie i.v.m. terugvordering saldo bestemmingsfonds Niet bestede subsidie OCW periode 2013-2016</i>	-	-	- 175 500
<i>Vooruitontvangen investeringsbijdragen OCW</i>	-	-	- 486 600
Totaal structureel Provincie	71 100	72 900	70 000
Totaal structureel Gemeente	71 100	70 000	70 000
Totaal structurele publieke subsidies overig	-	-	-
Totale structurele subsidies	2 799 000	3 047 600	1 726 800
Incidentele publieke subsidies			
Vrijval langlopende schulden OCW			
<i>In het kader van de Erfgoedwet</i>	5 000	-	-
<i>Buiten het kader van de Erfgoedwet</i>			
DCE/14/633702	22 700	13 700	19 000
DCE/15/777791	-	58 000	-
Werkgelegenheid			
I/D-subsidie	12 300	11 000	12 300
Educatie			
Subsidie gemeente	8 400	8 400	8 400
Projecten			
<i>De Lairese</i>			
Mondriaan Stichting	-	-	9 800
<i>Renaissance</i>			
Mondriaan Stichting	-	-	50 000
<i>Digital Museum</i>			
Mondriaan Stichting	-	-	50 000
<i>De Aard der Dingen</i>			
Mondriaan Stichting	1 600	-	1 100
Collectievorming			
Mondriaan Stichting	1 252 900	60 000	96 400
Totaal incidentele publieke subsidies	1 302 900	151 100	247 000
Totaal subsidies	4 101 900	3 198 700	1 973 800
TOTALE BATEN	6 893 200	4 445 000	3 916 500

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

	Werkelijk 2018 €	Begroting 2018 €	Werkelijk 2017 €
LASTEN			
Personeelslasten			
Publieksfunctie			
Presentaties	257 100	253 100	240 900
Marketing en communicatie	106 500	118 400	117 200
Educatie	15 800	45 900	33 000
Bewaking	134 500	138 900	144 600
Museumcafe	30 300	30 300	22 700
Collectiefunctie			
Collectievorming	18 700	6 300	14 500
Registratie en onderzoek	60 700	46 900	63 500
Conservering en restauratie	96 300	104 000	71 500
Beveiliging	180 100	149 800	179 500
Algemeen beheer			
Directie en secretariaat	126 600	120 200	136 000
Personeel	17 500	17 600	15 700
Financiële zaken	61 700	63 400	52 600
Algemene zaken	97 700	122 700	113 300
Gebouwen en terreinen	119 100	86 100	108 000
Totaal personeelslasten	1 322 600	1 303 600	1 313 000
Huisvestingslasten			
<i>Ten laste van subsidie Erfgoedwet</i>			
Huur gebouwen			
Vergoeding Rijksvastgoedbedrijf	404 800	407 400	405 600
Verzekeringen	8 600	9 000	8 600
Afschrijving op investeringen (bekostigd uit huisvestingssubsidie OCW)	5 000	-	-
Onderhoud			
Klein onderhoud	79 400	85 000	32 500
Uitzendkrachten	-	-	11 400
Dagelijks onderhoud	65 000	-	20 700
Contractonderhoud	38 500	65 000	24 400
Dotatie voorziening Groot Onderhoud	95 800	220 000	257 300
Overig			
Huur depot/restauratieatelier	10 600	85 000	10 600
Externe adviseurs	24 800	20 000	18 200
<i>Niet ten laste van subsidie erfgoedwet</i>			
Energie	84 900	110 000	109 700
Overig	-	24 000	-
Totaal huisvestingslasten	817 400	1 025 400	899 000

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUMTWENTHE

	Werkelijk 2018 €	Begroting 2018 €	Werkelijk 2017 €
Afschrijvingen	217 700	280 000	220 800
Aankopen	3 238 100	293 300	545 500
Overige lasten			
Beheerslasten			
Bureau- en organisatiekosten	276 600	133 500	208 500
Kosten financiële administratie	48 100	40 000	39 000
Personeelszaken	53 700	61 000	113 000
Bewaking	5 700	12 000	8 300
Inkopen museumcafé	69 600	60 000	80 700
Inkopen Museumkaart	39 700	45 000	63 500
Inkopen museumwinkel	106 800	55 000	111 000
	600 200	406 500	624 000
Collectiefunctie			
Met aankopen samenhangende verwervingskosten	25 800	20 000	26 100
Collectiebeheer			
Onderzoek en documentatie	1 500	2 000	800
Conservering en restauratie			
- Externe restauraties	6 200	10 000	1 200
- Materieel restauratie-atelier	1 000	3 000	1 700
	34 500	35 000	29 800
Publieksfunctie			
Projecten	445 200	431 300	739 600
Marketing en communicatie	224 400	225 000	232 200
Educatie	97 600	58 200	63 500
	767 200	714 500	1 035 300
Totaal overige lasten	1 401 900	1 156 000	1 689 100
TOTALE LASTEN	6 997 700	4 058 300	4 667 400
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	- 104 500	386 700	- 750 900
Saldo rentebaten/-lasten	-	2 500	1 700
EXPLOITATIESALDO	- 104 500	389 200	- 749 200

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 29 MAART 2019

paraaf

STICHTING RIJKS*museum*TWENTHE

Toelichting op de categoriale en functionele exploitatierekening

FUNCTIONEEL -->	Totaal	Publieks- functie	Collectie- functie	Algemeen beheer
CATEGORIAAL -->				
BATEN				
Eigen inkomsten				
Publieksinkomsten				
Kaartverkoop	378 500	378 500	-	-
Inkomsten uit horeca-expl.	201 800	201 800	-	-
Inkomsten uit museumwinkel	181 400	181 400	-	-
Cursussen	900	900	-	-
Rondleidingen	3 700	3 700	-	-
Publieksinkomsten buitenland	42 000	42 000	-	-
Totaal publieksinkomsten	808 300	808 300	-	-
Sponsorinkomsten	-	-	-	-
Overige directe inkomsten				
Restauratie voor derden	-	-	-	-
Overige directe inkomsten	3 900	3 900	-	-
Totaal overige directe inkomsten	3 900	3 900	-	-
Totaal Directe inkomsten	812 200	812 200	-	-
Indirecte opbrengsten	4 800	-	-	4 800
Private middelen				
Waarvan particulieren incl. vriendenvereniging	200 100	-	200 100	-
Bedrijven	11 700	11 700	-	-
Private fondsen				
Vrijval langlopende schulden				
Bijdrage Dioraphte	7 500	4 400	2 200	900
Bijdrage Delden	2 500	1 500	700	300
Bijdrage Gobelinzaal	5 000	5 000	-	-

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

FUNCTIONEEL -->

CATEGORIAL --

Projecten

Lief en leed

GJ. Van Heek jr Fonds

Fonds 21

Roelvink Fonds

Van Bylandt Stichting

De Gijselaar-Hintzenfonds

Collectievorming

GJ. Van Heek jr Fonds

Vereniging Rembrandt

Overia

Stichting RMT Fonds

Totaal private fondsen

Goede doelenloterijen

Totaal bijdragen uit private middelen

Totaal eigen inkomsten

Subsidies

Structure of OCW

OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteiten)

OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting

Van huisvesting naar overige functies

OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer

OCW: Kaderregeling onderzoek en wetenschap

Totaal structureel OCW

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 29 MAART 2019

paraaf A

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

FUNCTIONEEL -->

CATEGORIAAL -->

Totaal structureel Provincie
Totaal structureel Gemeente
Totaal structurele publieke subsidies overig

Totale structurele subsidies

Incidentele publieke subsidies

Vrijval langlopende schulden OCW
In het kader van de Erfgoedwet

Buiten het kader van de Erfgoedwet
DCE/14/633702
DCE/15/777791

Werkgelegenheid
Loonkostensubsidie

Educatie
Gemeente Enschede combinatiefunctionaris

Projecten

De Aard der Dingen
Mondriaan Stichting

Collectievorming
Mondriaan Stichting

Totaal incidentele publieke subsidies

Totaal subsidies

TOTALE BATEN

Totaal	Publieks- functie	Collectie- functie	Algemeen beheer
71 100	71 100	-	-
71 100	71 100	-	-
-	-	-	-
2 799 000	1 596 100	1 101 400	101 500
5 000	2 900	1 500	600
22 700	13 300	6 700	2 700
-	-	-	-
12 300	12 300	-	-
8 400	8 400	-	-
1 600	1 600	-	-
1 252 900	-	1 252 900	-
1 302 900	38 500	1 261 100	3 300
4 101 900	1 634 600	2 362 500	104 800
6 893 200	2 666 900	4 115 500	110 800

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

FUNCTIONEEL -->	Totaal	Publieks- functie	Collectie- functie	Algemeen beheer
CATEGORIAAL -->				
LASTEN				
Personeelslasten				
Publieksfunctie				
Presentaties	257 100	257 100	-	-
Marketing en communicatie	106 500	106 500	-	-
Educatie	15 800	15 800	-	-
Bewaking	134 500	134 500	-	-
Museumcafe	30 300	30 300	-	-
Collectiefunctie				
Onderzoek en registratie	60 700	-	60 700	-
Conservering en restauratie	96 300	-	96 300	-
Verwerven & afstoten	18 700	-	18 700	-
Beveiliging	180 100	-	180 100	-
Algemeen beheer:				
Directie en secretariaat	126 600	-	-	126 600
Personeelszaken	17 500	-	-	17 500
Financiële zaken	61 700	-	-	61 700
Algemene zaken	97 700	-	-	97 700
Gebouwen en terreinen	119 100	-	-	119 100
Totaal personeelslasten	1 322 600	544 200	355 800	422 600
Huisvestingslasten				
<i>In het kader van de Erfgoedwet</i>				
Huur gebouwen	404 800	237 000	119 300	48 500
Vergoeding Rijksvastgoedbedrijf				
Verzekeringen	8 600	5 000	2 600	1 000
Afschrijving op investeringen (bekostigd uit huisvestingssubsidie OCW)	5 000	2 900	1 500	600
Onderhoud				
Klein onderhoud	79 400	46 500	23 400	9 500
Dagelijks onderhoud	65 000	38 100	19 100	7 800
Contractonderhoud	38 500	22 500	11 400	4 600
Dotatie voorziening groot onderhoud	95 800	56 000	28 300	11 500

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

FUNCTIONEEL -->

CATEGORIAAL -->

Vervolg huisvestingslasten

Overig

Huur depot/restauratieatelier

Externe adviseurs

Buiten het kader van de Erfgoedwet

Energie

Totaal huisvestingslasten

Afschrijvingen

Aankopen

Overige lasten

Beheerslasten

Bureau- en organisatiekosten

- Porti- en vrachtkosten

- Telefoon- en faxkosten

- Reis- en verblijfkosten

- Representatiekosten

- Kosten vrijwilligers

- Contributies beroepsorganisaties

- Kantoorbenodigdheden

- Verzekeringen

- Druk- en bindwerk intern

- Onderhoud hard- en software

- Inhuur externe adviseurs

- Overig

Kosten financiële administratie

- Accountant

- Bankkosten

Personeelszaken

- Uitbesteding personeelsadministratie

- ARBO-managementgroep

- Overig

- Opleidingen

- Uitzendkrachten

	Totaal	Publieks- functie	Collectie- functie	Algemeen beheer
Huur depot/restauratieatelier	10 600	-	10 600	-
Externe adviseurs	24 800	14 500	7 300	3 000
Energie	84 900	49 700	25 000	10 200
Totaal huisvestingslasten	817 400	472 200	248 500	96 700
Afschrijvingen	217 700	127 500	64 100	26 100
Aankopen	3 238 100	-	3 238 100	-
Overige lasten				
Beheerslasten				
Bureau- en organisatiekosten				
- Porti- en vrachtkosten	6 600	-	-	6 600
- Telefoon- en faxkosten	13 700	-	-	13 700
- Reis- en verblijfkosten	6 600	-	-	6 600
- Representatiekosten	12 400	-	-	12 400
- Kosten vrijwilligers	24 300	24 300	-	-
- Contributies beroepsorganisaties	10 300	-	-	10 300
- Kantoorbenodigdheden	4 300	-	-	4 300
- Verzekeringen	2 000	-	-	2 000
- Druk- en bindwerk intern	17 900	-	-	17 900
- Onderhoud hard- en software	42 500	-	-	42 500
- Inhuur externe adviseurs	134 700	-	-	134 700
- Overig	1 300	-	-	1 300
	276 600	24 300	-	252 300
Kosten financiële administratie				
- Accountant	44 400	-	-	44 400
- Bankkosten	3 700	-	-	3 700
	48 100	-	-	48 100
Personeelszaken				
- Uitbesteding personeelsadministratie	2 600	1 600	1 000	-
- ARBO-managementgroep	2 600	1 600	1 000	-
- Overig	1 000	-	-	1 000
- Opleidingen	400	-	-	400
- Uitzendkrachten	47 100	47 100	-	-
	53 700	50 300	2 000	1 400

VOOR WAARMERKINGSDOELENDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

FUNCTIONEEL -->

CATEGORIAAL -->

Bewaking en beveiliging

- Aansluiting meldkamer

- Dienstkleding

- Opleidingen

- Overige bewakingskosten

Inkopen museumcafe

Inkopen museumkaart

Inkopen museumwinkel

Totaal beheerslasten

Collectiefunctie

Met bruiklenen samenhangende verwervingskosten
(transporten en verzekering)

Collectiebeheer

Registratie, administratie van bruikleenverkeer etc.

Onderzoek en documentatie

Conservering en restauratie

- Externe restauraties

- Materieel restauratie-atelier

Totaal collectiefunctie

Publieksfunctie

Presentaties

Marketing en communicatie

Educatie

Totaal publieksfunctie

Totaal overige lasten

TOTALE LASTEN

SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING

Saldo rentebaten/-lasten

Mutatie aankoopfonds

SALDO UIT BEDRIJFSVOERING

Toerekening Algemeen beheer

EXPLOITATIERESULTAAT

Aantal directe uren

61

Totaal	Publieks- functie	Collectie- functie	Algemeen beheer
2 100	-	2 100	-
-	-	-	-
2 500	1 500	1 000	-
1 100	700	400	-
5 700	2 200	3 500	-
69 600	69 600	-	-
39 700	39 700	-	-
106 800	106 800	-	-
216 100	216 100	-	-
600 200	292 900	5 500	301 800
25 800	-	25 800	-
-	-	-	-
1 500	-	1 500	-
6 200	-	6 200	-
1 000	-	1 000	-
34 500	-	34 500	-
445 200	445 200	-	-
224 400	224 400	-	-
97 600	97 600	-	-
767 200	767 200	-	-
1 401 900	1 060 100	40 000	301 800
6 997 700	2 204 000	3 946 500	847 200
- 104 500	462 900	169 000	- 736 400
-	-	-	-
-	-	-	-
- 104 500	462 900	169 000	- 736 400
-	462 900	273 500	-
-	-	- 104 500	-
31 266	19 655 63%	11 611 datum 37%	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

BBG Audit & Assurance B.V.

paraaf

29 MAART 2019

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

Overzicht huisvestingslasten

	€
Subsidie OCW Huisvesting	1 552 700
Onttrekking wegens investeringen (onder huisvestingssubsidie OCW)	236 800
Onttrekkingen (lasten)	
Toeslagen aan RVB	404 800
Loonkosten eigen organisatie beheer en behoud	119 100
Verzekeringen	8 600
Afschrijvingen op investeringen	5 000
Kosten dagelijks onderhoud	
Klein Onderhoud	117 900
Overig onderhoud	65 000
Kosten groot onderhoud	
Dotatie voorziening	95 800
Overig	
Huur depot	10 600
Externe adviseurs	24 800
Totaal onttrekkingen	851 600
Toevoegingen (baten)	
Vrijval investeringsubsidie	5 000
Overige baten	-
Totaal toevoegingen	5 000
Saldo huisvestingssubsidie	469 300
Besteed aan publieks- en -collectiefunctie	428 400
Saldo eindbalans	40 900

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 29 MAART 2019

paraaf

STICHTING RIJKSmuseumTWENTHE

Resultaatbestemming 2018

	€
Exploitatiesaldo	- 104 500

Mutaties bestemmingsfondsen OCW

Reguliere onttrekking aan het bestemmingsfonds OCW- Projectsubsidie Veiligheid	77 900
---	--------

Reguliere onttrekking aan het bestemmingsfonds OCW- Projectsubsidie Technisch vervangingsonderhoud	9 200
---	-------

- 17 400

Onttrekking aan de bestemmingsreserve bedrijfsinstallatie/entreehal	17 400
--	--------

-

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

STICHTING RIJKSMUSEUM TWENTHE

Rapportage in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT)

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling.

bedragen x € 1	mevr. H. Hoving	Drs. K.A. Odding
Functiegegevens	Adjunct-directeur	Directeur-bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1-31/12	1/1-31/12
Deeltijdfactor in fte	0,39	0,44
(Fictieve) dienstbetrekking?	Nee	Nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare omkostenvergoedingen	46800	64800
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0
<i>Subtotaal</i>	<i>46800</i>	<i>64800</i>
Individueel WNT-maximum	72942	83160
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	46800	64800
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017		
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1- 31/12	1/1- 31/12
Omvang dienstverband 2017 (in fte)		0,44
Dienstbetrekking?	Nee	Nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	38400	64800
Beloningen betaalbaar op termijn		-
Totaal bezoldiging 2017	38400	64800

Toeziethoudende topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Naam topfunctionaris	Functie	tot 1/9/2018
Drs. J.W. Boomkamp	Voorzitter	
Drs. M.J.A. Altink	Lid	
Mr. Dr. E. Helder	Plv. voorzitter	
Mr. G.J. Jansen	Lid	
Drs. J. Kiers	Lid	
I. Kleinsman	Lid	

* De directeur-bestuurder en de leden van de Raad van Toezicht zijn niet in loondienst van de stichting. Van voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn en uitkeringen

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Functie en nevenfuncties Raad van Toezicht en bestuurder 2018

Lid R.v.T. RMT/TW	Functie	Nevenfuncties
Altink, M.J.A.	CEO Knyfe Ealdormann B.V.	- Lid Raad van Toezicht Kaliber Kunstenschool - Voorzitter Stichting Academia Musica - Voorzitter GMR Consent Scholengroep - Lid Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe Fonds tot 1 juli 2018 - Lid Raad van Toezicht Museum TwentseWelle (De Museumfabriek) tot 1 juli 2018 - Lid Raad van Toezicht Stichting Personeelsbelangen TwentseWelle (De Museumfabriek) tot 1 juli 2018 - Lid Raad van Toezicht G.J. van Heek Jr. Fonds tot 1 juli 2018 - Lid Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe Fonds tot 1 juli 2018 - Bestuurder Stichting Steunfonds TwentseWelle (De Museumfabriek) tot 1 juli 2018
Boomkamp, W.J.	Laatste functie: Voorzitter College van Bestuur Saxion Hogeschool tot 01-01-2018	- Voorzitter Raad van Toezicht SOTOG, speciaal onderwijs zmlk en zmk tot 1 maart 2018 - Vice voorzitter Raad van Commissarissen Beter Wonen, woningcorporatie - Lid Raad van Commissarissen Aqua+, sprinklerinstallaties - Lid Raad van Advies CITO - Vice-president international Boarding School Eerde - Voorzitter Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe - Voorzitter Raad van Toezicht TwentseWelle (De Museumfabriek) - Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Personeelsbelangen TwentseWelle (De Museumfabriek) - Voorzitter Raad van Toezicht G.J. van Heek Jr. Fonds - Voorzitter Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe Fonds - Bestuurder Stichting Steunfonds TwentseWelle (De Museumfabriek) - Voorzitter Raad van Toezicht Dimentce Groep
Helder, E.	Staatsraad, lid van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State	- Lid Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe - Lid Raad van Toezicht Museum TwentseWelle (De Museumfabriek) - Lid Raad van Toezicht Stichting Personeelsbelangen TwentseWelle (De Museumfabriek) - Lid Raad van Toezicht G.J. van Heek Jr. Fonds - Lid Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe Fonds - Bestuurder Stichting Steunfonds TwentseWelle (De Museumfabriek) - Lid Raad van Advies faculteit rechtsgeleerdheid Rijksuniversiteit Groningen - Lid Comité van Aanbeveling Algemene Studenten Vereniging Taste Enschede
Jansen, G.J.	Laatste functie: Commissaris van de Koningin in de provincie Overijssel tot 1-1-2011;	- Adviseur openbaar bestuur (gemeenten, provincies, ministerie BZK) en toezichthouder zoals: - Bestuurlijk begeleider ontvlechting BOH (Bestuursdienst Ommen-Hardenberg) - Voorzitter Vereniging Overijssels Regt en Geschiedenis VORG - Lid Raad van Toezicht Staatsbosbeheer - Voorzitter tijdelijke Commissie verdeelmodel IPO - Voorzitter Beleggingsvereniging 'De Blauwvinger' Zwolle - Lid Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe - Lid Raad van Toezicht Museum TwentseWelle (De Museumfabriek) - Lid Raad van Toezicht Stichting Personeelsbelangen TwentseWelle (De Museumfabriek) - Lid Raad van Toezicht G.J. van Heek Jr. Fonds - Lid Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe Fonds - Bestuurder Stichting Steunfonds TwentseWelle (De Museumfabriek)

STICHTING RIJksmuseumTWENTHE

Kiers, J.	Directeur Amsterdam Museum en Museum Willet-Holthuysen	- Lid Raad van Advies voor de restauratie van de Gouden Koets - Lid DB ACI (Amsterdamse Culturele Instellingen) - Bestuurslid Stichting Samenwerkende Musea - Bestuurslid Stichting Werkspoor museum - Lid Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe - Lid Raad van Toezicht Museum TwentseWelle (De Museumfabriek) - Lid Raad van Toezicht Stichting Personeelsbelangen TwentseWelle (De Museumfabriek) - Lid Raad van Toezicht G.J. van Heek Jr. Fonds - Lid Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe Fonds - Bestuurder Stichting Steunfonds TwentseWelle (De Museumfabriek)
Kleinsman, I.	Camera Journalist	- Bestuurslid stichting "Ledeboerbank Almelo". - Lid Bestuur Fransenfonds - Bestuurslid en secretaris Stichting "Kunsten Op Straat" Diepenheim - Lid Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe - Lid Raad van Toezicht Museum TwentseWelle (De Museumfabriek) - Lid Raad van Toezicht Stichting Personeelsbelangen TwentseWelle (De Museumfabriek) - Lid Raad van Toezicht G.J. van Heek Jr. Fonds - Lid Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe Fonds - Bestuurder Stichting Steunfonds TwentseWelle (De Museumfabriek) - Lid Raad van Commissarissen Welbions Hengelo - Bestuurslid Stichting TWENTEMENT
Odding, K.A.	Directeur bestuurder Rijksmuseum Twenthe Directeur bestuurder Museum TwentseWelle (De Museumfabriek) Directeur bestuurder Stichting Personeelsbelangen TwentseWelle (De Museumfabriek) Directeur O dubbel d BV	- Penningmeester Stichting Eternally Yours - Lid Commissie Pilotprojecten Mondriaan Fonds - Jurylid BNG Erfgoedprijs - Raad van Advies Centrum Wetenschapscommunicatie Universiteit Utrecht - Directeur bestuurder G.J. van Heek Jr. Fonds - Directeur bestuurder Rijksmuseum Twenthe Fonds

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting Rijksmuseum Twenthe
Afgegeven ten behoeve van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Rijksmuseum Twenthe te Enschede gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Rijksmuseum Twenthe op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2018;
- de staat van baten en lasten over 2018; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen en het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Rijksmuseum Twenthe zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van dispuut inzake kunstaankoop

Wij vestigen de aandacht op de toelichting onder de niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen op pagina 48 en 49 van de jaarrekening. Hierin staat beschreven dat op balansdatum sprake is van een onzekerheid ten aanzien van de uitkomst van een dispuut en de mogelijke (financiële) gevolgen daarvan.

Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het bestuursverslag;
- ▶ de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van titel 9 Boek 2 BW en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met titel 9 Boek 2 BW en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met titel 9 Boek 2 BW en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze

controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Hengelo, 29 maart 2019

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. R.W. van Hecke RA
